

Годишен извештај за работењето за **2013** година

I. ВОВЕД

1. ПОДАТОЦИ ЗА РАБОТЕЊЕТО НА САВА ОСИГУРУВАЊЕ А.Д. ВО 2013
2. ПРОФИЛ И КРАТКА ИСТОРИЈА НА ДРУШТВОТО
3. ДЕЈНОСТ
4. ПОЗНАЧАЈНИ СЛУЧУВАЊА ВО 2013
5. ОБРАЌАЊЕ НА УПРАВАТА

II. ОПИС НА СОСТОЈБАТА ВО СТОПАНАСТВОТО

1. МАКРОЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА ВО 2013
2. ПАЗАРНА ПОЛОЖБА И ОПКРУЖУВАЊЕ

III. ДЕЛОВНИ ЦЕЛИ НА РАБОТЕЊЕ

1. РАЗВОЈНИ ЦЕЛИ ВО 2014 И ПОДОЛГОРОЧНО
2. ИСПОЛНУВАЊЕ НА ДЕЛОВНИТЕ ЦЕЛИ

IV. АНАЛИЗА НА РАБОТЕЊЕТО

1. НЕЖИВОТНО ОСИГУРУВАЊЕ / ИМОТ
 - 1.1. Осигурувања
 - 1.2. Полисирана премија
 - 1.3. Структура на премија
 - 1.4. Коментари по видови на осигурување
2. ШТЕТИ
 - 2.1 Број и износ на ликвидирани штети
 - 2.2 Структура на штети
 - 2.3 Коментари на штети
3. ШТЕТИ/ПРЕМИЈА
4. РЕЗЕРВИРАНИ ШТЕТИ
 - 4.1 Број и износ на ликвидирани штети
 - 4.2 Структура на штети
 - 4.3 Коментари на штети
5. РЕОСИГУРУВАЊЕ
6. НЕТО ТЕХНИЧКИ РЕЗУЛТАТ
7. ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ
 - 7.1 Технички резерви/брuto
 - 7.2 Технички резерви/нето

V. ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ

1. РЕЗУЛТАТ ОД РАБОТЕЊЕТО

VI. ФИНАНСИСКА ПОЛОЖБА

1. АКТИВА И ПАСИВА
2. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

VII. ОПИС НА ГЛАВНИТЕ ОПАСНОСТ И НЕСИГУРНОСТИ СО КОИ СЕ СООЧУВА ДРУШТВОТО**VIII. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИ**

1. РИЗИК НА КАПИТАЛСКА АДЕКВАТНОСТ
2. РИЗИЦИ НА ОСИГУРУВАЊЕ
3. ПАЗАРЕН РИЗИК

4. ОПЕРАТИВЕН РИЗИК

IX. АКЦИОНЕРСКИ КАПИТАЛ И СОПСТВЕНИЧКАТА СТРУКТУРА

1. СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА

X. РАЗВОЈ И ОЧЕКУВАН РАЗВОЈ

1. РАЗВОЈ ВО 2012

2. ОЧЕКУВАН ИДЕН РАЗВОЈ

3. ОДНОСИ СО СТРАНКИТЕ

XI. ОСТАНАТИ ПОДАТОЦИ ЗНАЧАЈНИ ЗА РАБОТЕЊЕТО

1. ОРГАНИЗАЦИОНА ШЕМА

2. ФИЛИЈАЛИ НА ДРУШТВОТО

3. ПОДАТОЦИ ЗА ДЕЛОВНАТА МРЕЖА

4. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ И ВРАБОТЕНИ

4.1 Вработени

4.2 Образование

5. ПОДАТОЦИ ЗА ЧЛЕНОВИТЕ НА ОДБОРОТ НА ДИРЕКТОРИ

6. РАКОВОДЕН ОРГАН

7. ОВЛАСТЕН РЕВИЗОР

8. ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА

XII. ЗНАЧАЈНИ СЛУЧУВАЊА КОИ НАСТАНАЛЕ ПО ЗАВРШУВАЊЕ НА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА

XIII. ИЗВЕШТАЈ ЗА ОДНОСОТ СО НАДРЕДЕНОТО ДРУШТВО

I. ВОВЕД

1. ПОДАТОЦИ ЗА РАБОТЕЊЕТО ВО ПЕРИОД ЈАНУАРИ - ДЕКЕМВРИ 2013 ГОДИНА

САВА ОСИГУРУВАЊЕ АД	Во мкд				
	Реализација 2012	Реализација 2013	План 2013	Пад/пораст 2013/2012	План 2013/ Реал. 2013
Пресметана осигурителна полисирана премија	695.937.685	676.655.240	731.158.531	-2,8%	-7,5%
Пресметани ликвидирани штети	381.802.401	291.282.630	497.784.869	-23,7%	-41,5%
Едноставен штетен количник на дан 31.12	54,9%	43,0%	68,1%	-21,5%	-36,8%
Чисти приходи од премија	544.500.871	571.211.563	630.605.229	4,9%	-9,4%
Учество на нето премија во бруто полисирана премија	78,2%	84,4%	86,2%	7,9%	-2,1%
Чисти расходи за штети	281.992.392	282.442.494	350.229.554	0,2%	-19,4%
Учество на нето штети во бруто штети	73,9%	97,0%	70,4%	31,3%	37,8%
Нето меродавен коефициент 31.12	51,8%	49,4%	55,5%	-4,5%	-11,0%
Бруто меродавен коефициент 31.12	56,6%	45,3%	55,5%	-19,9%	-18,4%
Бруто трошоци на работење	276.712.740	267.890.713	230.656.862	-3,2%	16,1%
Бруто трошковен коефициент	39,8%	39,6%	31,5%	-0,4%	25,5%
Нето трошоци на работење	273.707.193	266.087.435	231.787.967	-2,8%	14,8%
Нето трошковен коефициент	50,3%	46,6%	36,8%	-7,3%	26,7%
Бруто комбиниран коефициент	96,3%	84,9%	87,1%	-11,8%	-2,5%
Нето комбиниран коефициент	102,1%	96,0%	92,3%	-5,9%	4,0%
Биланс на состојба на ден 31.12	1.298.130.377	1.294.966.138	1.164.417.372	-0,2%	11,2%
Капитал	307.726.518	234.072.672	237.330.741	-23,9%	-1,4%
Учество на расположливиот капитал во нето приходи од премија	56,5%	41,0%	37,6%	-27,5%	8,9%
Просечна состојба на капиталот на 31. Декември	173.027.562	235.265.372	236.735.091	36,0%	-0,6%
Поврат на капитал (POE) на дан 31.12	0,2%	0,1%	2,8%	-29,2%	-94,8%
Нето осигурителни-технички резервации на дан 31.12	613.218.588	638.033.954	649.555.189	4,0%	-1,8%
Учество на нето резервации во нето приходи од премија	112,6%	111,7%	103,0%	-0,8%	8,4%
Број на вработени на дан 31.12	124	126	128	1,6%	-1,6%
Полисирана премијата по вработен	5.612.401	5.370.280	5.712.176	-4,3%	-6,0%
Деловен резултат пред оданочување	1.398.723	1.222.641	7.861.498	-12,6%	-84,4%
Чист деловен резултат во пресметковниот период	641.309	345.468	6.720.360	-46,1%	-94,9%
Нето профит во нето премија на ден 31.12 (ROR)	0,1%	0,1%	1,1%	-48,6%	-94,3%

*Официјален курс на НБРМ/1EYP=МКД 61,5113

2. ПРОФИЛ И КРАТКА ИСТОРИЈА НА ДРУШТВОТО

САВА осигурување а.д. со седиште во Скопје е подредено друштво на Позаваровалница САВА д.д. Љубљана, со 92,44% од акционерскиот капитал.

Лична карта на Друштвото

1. Име:	САВА осигурување, а.д. Скопје
2. Седиште:	Ул. Загребска бр.28 А, 1000 Скопје
3. Телефон:	+389 (2) 5101 500
4. Телефакс:	+389 (2) 5101 502
5. Web страна:	www.sava.mk
6. Матичен број:	4778529
7. Основна дејност:	Неживотно осигурување
8. Година на основање:	1993
9. Основен капитал:	234.072.672 МКД (3.805.905 ЕУР)
10. Број на обични акции	18.326
11. Удел во капиталот:	Позаваровалница Сава, д. д., Љубљана: 92,44%
12. Органи на управување:	Извршен директор:

Петер Скварча

Главни оперативни директори:

Русе Дракуловски

Ило Ристовски

Одбор на директори:

Претседател:

Рок Мољк

Членови:

Петер Скварча

Милан Виршек,

Јанез Јелникар,

Полона Пирш Зупанчич

Управувачка поврзаност: Подредено друштво

Акционерското друштво за осигурување САВА, основано е како а.д. за осигурување ТАБАК – Скопје, на основачкото собрание на 24.12.1993 година, со почетен капитал од 1 милион германски марки или 1000 обични акции со вредност од 1.000 ДЕМ по акција. После успешно спроведената втора емисија, во текот на 1994 и 1995 година обезбеден е дополнителен капитал, со што вкупната главница изнесувала 2.530.000 ДЕМ или 1.265.000 ЕУР. Со резервирање на 66,9% на остварената добивка во 2001 година и преку издавање на трета емисија акции во 2002 година, акционерскиот капитал е зголемен за 3.010 акции, или за дополнителни 1.505.000 ЕУР.

Во 2006 година сопственичката структура била распределена на 21 акционер, а 10 од нив контролирале 81% од вкупниот број на акции.

Во почетокот на 2007 година SAVA RE Љубљана го откупила мнозинскиот пакет на акции, а во Ноември 2007 година Друштвото го промени името во Акционерско Друштво за осигурување САВА ТАБАК.

Во Јануари 2008 година извршена е четвртата емисија на акции во износ од 230.000 ЕУР, со која се емитирани 460 обични акции, со цел усогласување со новите измени и дополнувања во Законот за супервизија на осигурувањето. Со овие измени основачкиот капитал на Друштвото изнесува 3.000.000 ЕУР.

Од самиот почеток до 2009 година Друштвото успешно и рентабилно работи и поседуваше тренд на постојан раст и развој. На домашниот пазар Друштвото беше и сеуште е со одличен рејтинг и моментално трето рангирана компанија по бруто полисирана премија, т.е. по големина на осигурителен портфел меѓу домашните осигурителни компании.

На 10 –ти Ноември 2011 година Друштвото се ребрендираше и го промени своето име во САВА осигурување а.д. Скопје. Со тоа Друштвото се унифицираше со останатите придружни друштва на групацијата Сава Ре.

Во август изминатава година Групацијата САВА РЕ стана сопственик на 100% од осигурителната компанија Заваровалница Марибор (Zavarovalnica Maribor), со што доживеа значајна трансформација и стана втората по големина осигурителна групација во регионот. Ова претставува остварување на важна стратешка цел – да се зацврсти позицијата на развиениот осигурителен пазар и да се воспостави бизнис модел кој е добро избалансиран во однос на локалните и светските трендови на осигурителниот пазар. Тоа се двата сегменти по кои групацијата ќе го очекува и најголемиот прилив, главно поради растот на премиите на осигурителниот пазар на Западен Балкан – чиј потенцијал е токму во

неговата недоволна развиеност, а кој треба да обезбеди зајакнување на групацијата и поддршка на нејзината политика за дивиденда.

Во 2013 година, целата групација Сава Ре запиша премија од 386,7 милиони евра, што претставува пораст од 43% во однос на претходната година. Неревидираната нето добивка од 13,6 милиони евра, покажува пораст од 15,4% во однос на 2012 година.

Неревидираната нето добивка на Позаваровалница Сава за 2013 година, со своите 14,8 милиони евра, покажува пораст од 53,7% во однос на 2012 година. Така, во 2014 година ќе бидат исплатени дивиденди во висина од 30% од добивката за 2013 година.

Со вклучувањето на новата членка Заваровалница Марибор, групацијата планира пораст на премијата од 15% за 2014 година и тоа, главно, на осигурителните пазари надвор од Словенија. Впрочем, главните цели на групацијата во наредните три години ќе бидат интеграцијата на осигурителниот пазар во Словенија и растот надвор од нејзините граници, поради што Сава Ре ќе биде во потрага по нови развојни можности во регионот

3. ДЕЈНОСТ

АД за осигурување САВА обавува работи од дејноста на неживотно осигурување, со која обезбедува сигурност за клиентите, економска заштита на имотот, возилата и лицата од ризици и гарантира добро работење со капиталот.

Врз основа на Решение бр.18-23977/8-02 од 28.03.2003 година, Друштвото има дозвола за вршење на работи за осигурување во рамките на следните класи на осигурување:

- Осигурување од последици на несреќен случај-незгода;
- Здравствено осигурување;
- Осигурување на моторни возила (каска);
- Осигурување на шински возила (каска);
- Осигурување на воздухоплови (каска);
- Осигурување на пловни објекти (каска);
- Осигурување на стоки во превоз (карго);
- Осигурување на имот од пожар и природни непогоди;
- Други осигурувања на имот;
- Осигурувања од одговорност од употреба на моторни возила;
- Осигурувања од одговорност од употреба на воздухоплови;
- Осигурувања од одговорност од употреба на пловни објекти;
- Општото осигурување од одговорност;
- Осигурување на гаранции;
- Осигурување од финансиски загуби;
- Осигурување на правна заштита;
- Осигурување на туристичка помош за лица кои се соочуваат со проблеми при патување.

Основната дејност на Друштвото е поврзана со:

- склучување и исполнување на договори за неживотно осигурување;
- склучување и исполнување на договори за соосигурување;
- склучување и исполнување на договори за пасивно реосигурување;

Работењето се одвива преку:

- Сектор за развој на продукти у превземање на ризици;
- Сектор за продажба;
- Сектор за штети;
- Сектор за финасии и сметководство;
- Сектор за деловна политика;
- Самостојна служба за внатрешна ревизија;
- Самостојна служба за наплата;
- Самостојна служба за контролинг;
- Самостојна служба за актуарски работи.

Според обемот и видот на работата Секторите имаат оптимален капацитет за квалитетно извршување на осигурувањето и располагаат со кадар кој има повеќегодишно искуство и знаење, потврдена стручност и компетентност за обавување на работите од областа на осигурувањето.

Стратешка определба на Друштвото е подобрување на квалитетот и перформансите во осигурувањето, и зголемување на учеството на осигурителниот пазар.

Делувањето на Друштвото е во согласност со принципите на корпоративното управување преку кое се изразува сигурност, доверба, транспарентност и рејтинг. Потврда за успешното работење се досегашните достигнувања на домашниот пазар и високата позиција во осигурителната дејност во државата.

4. ПОЗНАЧАЈНИ СЛУЧУВАЊА ЗА 2013 ГОДИНА

- ❖ 25.03.2013 година – Упис на намалена основна главнина 3.805.905 евра, номинална вредност на акција 207,6779 евра;
- ❖ 01.05.2013 година – Постоечкиот Директор на Сектор за развој и превземање на ризици, Ило Ристовски е назначен за Главен оперативен директор на Друштвото;
- ❖ 10.10.2013 година - Промена на независен и неизвршен член на Одбор на директори, отповикан е г.Давид Кастелиц, и избран е нов член - г.Јанез Јелникар.

5. ОБРАЌАЊЕ НА УПРАВАТА

Почитувани акционери,

Ми претставува чест и огромно задоволство да Ви се обратам, и да го искажам моето задоволство по успешно изминатата деловна година. Ова беше година полна со динамика, проследена со постојани промени и акции кои се превземаа, особено во делот на подобрување и поуспешно работење на продажната мрежа на нашето друштво. Ова беше деловна година која ја одбележаа нови подружници, подружници кои се затвараа поради непрфитабилност, година на значајна флукуација на агенти, промени на провизискиот систем на Друштвото. Но, ова пред се беше деловна година во која ги почувствуавме резултатите на воспоставените мерки и портфолиските промени во однос на штетните канали и клиенти, и токму тоа не доведе до одличен штетен резултат. Еден од главните примати во 2013 секако беше интензивната наплата, зголемената контрола во наплатата и генерално променетата култура кај агентите во однос на овој дел од работењето.

Сите овие промени, споени со нашиот младешки ентузијазам не доведоа до добри резултати кои ни обезбедија одлична позиција на македонскиот осигурителен пазар. Покрај значајните реструктурирања низ кои помина нашето премиско портфолио, губејќи неколку големи клиенти, сепак со нашиот успешен тим успеавме да надоместиме голем дел од таа премија. Сите наши напори и остварувања несебично беа поддржани и мотивирани и од нашата матична компанија Сава Ре од Република Словенија. Тоа за нас значи израз на позитивен пристап на акционерите да вложуваат во развојот на компанијата, а со тоа и во развојот на македонското општество.

САВА осигурување е дел од македонското општество и како една од респектабилните компании со меѓународно искуство ја потврдува сопствената определба да биде социјално одговорна компанија. Ние сме свесни дека квалитетот на живеењето и особено иднината на секој од нас, кога нема да бидеме млади како денеска, е условена од нашиот однос спрема осигурувањето што сме го имале во минатото. Важно ни е тоа сознание да го споделиме и со своите клиенти.

Инаку, денес може да констатираме дека САВА осигурување претставува една од водечките осигурителни компании во нашата држава и стратешки партнер на најголемата реосигурителна компанија во Република Словенија Сава Ре, која е и носител на реосигурителниот бизнис во Централна и Источна Европа повеќе од триесет години.

Од своја страна пак, САВА осигурување има зад себе искуство од безмалку 20 години, се грижи за огромно портфолио на осигуреници и оваа година ја завршува со полисирана премија која опфаќа пазарен удел од околу 10,5%, со што се наоѓа на четврто место на осигурителниот пазар во Македонија.

Ние во САВА осигурување поседуваме знаење со кое работиме да го подобруваме квалитетот на животот на сопственото семејство, на семејствата на нашите осигуреници, а на посреден начин и на сите други граѓани. Тоа значи во криза, во рецесија и во благосостојба, ние нудиме решенија кои што ќе го обезбедат од неизвесноста и ќе му создадат предуслови да очекува подобри времиња.

Затоа, и изминатата година правевме големи напори да го подигнеме нивото на имплементација на осигурувањето во македонското општество и во животот на секој граѓанин тоа да претставува лична филозофија за обезбедување на неговата иднина.

Во таа насока, САВА осигурување во 2013 година нудеше производи креирани и специјално скроени за потребите на граѓаните и за правните субјекти. Подготвени сме да одговориме на бизнис потребите на нашите клиенти, на барањата на населението, но и да креираме понуди за унапредување на бизнисите. Убедени сме дека задоволувањето на потребите на нашите клиенти бара пред сè познавање на сегментот во кој работиме, потоа голем број правила и прописи во внатрешната организација на компанијата, но најмногу од се квалитетно опслужување на нашите корисници.

Во 2013 година остваривме квалитетни договори со клиенти со кои профитабилно работиме. Ги обновивме деловните договори со старите клиенти и го зголемивме осигурителното портфолио со значаен број нови клиенти. Но, оваа година продолжи и трендот на раскинување на голем број на договори кои штетно влијааа на нашето портфолио. Остваривме поголема дисперзија на осигурителното портфолио и на ризикот на поголем број клиенти, со различна деловна и сопственичка структура.

Ние сме уверени дека ова е вистинскиот начин и патот по кој треба да се движиме.

Оваа година ја завршивме со позитивен деловен резултат, а во наредната година очекуваме да оствариме подобри резултати, да го зголемиме бројот на осигуреници, да воведеме нови продукти и нови продажни места и да го зголемиме квалитетот на продажната мрежа. Цврсто сме убедени дека поставените цели ќе ги оствариме како и сите досега успешно остварени активности од почетокот на оснивањето на Друштвото.

Со гордост можам да им порачам на оние што досега не се сретнале со нашата визија „да бидеме осигурително друштво кое на домашниот пазар ќе го препознаваат како сериозен партнер што нуди услуги со највисок квалитет и сигурност“, да ни се придружат и да бидат дел од нашето навистина големо и сложно семејство.

Со почит,

Извршен директор,

Петер Скварча

II. ОПИС НА СОСТОЈБАТА ВО СТОПАНСТВОТО

1. МАКРОЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА ВО 2013 И ОЧЕКУВАЊА ВО 2014

Меѓународно економско окружување. Последните податоци за стапката на раст на светскиот аутпут покажуваат дека истата се движи со забавено темпо, во услови на понатамошно опстојување на надолните ризици. Глобалната стапка на раст во 2013 година се очекува да изнесува 3,2%, што претставува незначително намалување во однос 2012 година, кога истата беше 3,3%. Стапката на раст за економиите во развој останува да биде повисока споредено со развиените земји, но истата е под нивото на остварените високи стапки на раст во изминатите години кај овие земји, како резултат на циклични и структурни причини. Наспроти трендот во изминатите години, кога земјите во развој беа главниот двигател на глобалниот раст, во првите три квартали од 2013 година придонесот во растот на развиените економии е особено значаен и покажува тренд на пораст.

Меѓународни економско окружување-селектирани макроекономски показатели (во %)*		2011	2012	2013П	2014П	2015П
Раст на БДП						
	Свет	4,8	3,3	3,2	3,9	4,3
	ЕУ	1,7	-0,4	0,0	1,4	1,9
	Еврозона	1,6	-0,7	-0,4	1,1	1,7
	САД	1,8	2,8	1,6	2,6	3,1
	Земји во развој и растечки економии	6,2	4,9	4,5	5,0	5,3
Стапка на невработеност						
	ЕУ	9,7	10,5	11,1	11	10,7
	Еврозона	10,1	11,4	12,2	12,2	11,8
	САД	8,9	8,1	7,5	6,9	6,5
Инфлација						
	ЕУ	3,1	2,6	1,7	1,6	1,6
	Еврозона	2,7	2,5	1,5	1,5	1,4
	САД	3,2	2,1	1,5	1,9	2,1
Цена на барел сурова нафта (во евра)		79,7	87,0	82,0	78,0	73,4

Извор: Европска комисија, European Economic Forecast, ноември 2013 година *П-проекции

Македонската економија. Во 2013 година имаше силно заздравување коешто беше и подобро од очекувањата. Во првите 9 месеци од годината остварен е раст на бруто домашниот производ од 3,2%. Главните столбови на економскиот раст во 2013 година беа капиталните инвестиции од Буџетот на Република Македонија, односно реализацијата на голем број инфраструктурни проекти, високиот износ на странски инвестиции и извозот на компаниите коишто работат во слободните економски зони и веќе придонесуваат со над 20% во извозот на стоки од Република Македонија. Врз основа на ваквата појдовна позиција, односно солидната база и добриот момент во којшто се наоѓа македонската економија во 2013 година, постои добра основа да се предвиди дека во следниот среднорочен период ќе имаме и повисок економски раст.

Проекциите на Министерството за финансии се дека во периодот 2014-2016 година економскиот раст, мерено преку бруто домашниот производ, ќе изнесува 3,8% во просек. Кон тоа треба да се додаде и очекувањето дека ќе започне реализацијата на неколку крупни проекти, коишто ќе дадат дополнителен импулс на раздвигувањето на македонската економија, но и фактот дека европската економија конечно излезе од рецесија.

Клучен приоритет за следниот среднорочен период останува да биде намалување на невработеноста (пред сè кај младите) како најгорчлив проблем на македонската економија. Иако во последните неколку години забележуваме определено намалување, сепак стапката на невработеност, во европски контекст, е сè уште висока. Во таа насока, ќе продолжиме со имплементација на низа мерки на пазарот на трудот и образованието во насока на унапредување на човечкиот капитал и овозможување невработените лица да се здобијат со вредно работно искуство, да учествуваат во разни форми на обука и на тој начин да се подобри нивната вработливост. Исто така, потребни се понатамошни напори со цел намалување на сивата економија, па предвидени се бројни активности и во оваа област.

Во следниот среднорочен период ќе продолжат и структурните реформи за подобрување на деловната клима и конкурентноста на економијата, привлекување СДИ, обезбедување поволни кредитни линии за малите и средни претпријатија, зајакнување на иновациониот капацитет на претпријатијата и истражувачките компании, поддршка за претприемништвото преку разни програми, зголемување на продуктивноста на земјоделството, намалување на времетраењето на стечајните постапки, зголемување на ефикасноста на судството и јавната администрација како сервис на граѓаните и зголемена поддршка и промоција на извозот. Исто така, во фокусот на економската политика е и спроведувањето реформи со цел јакнење на супервизорските капацитети на регулаторните тела во финансискиот систем.

Резиме на најважните краткорочни економски движења во 2013 година:

- Во третиот квартал на 2013 во однос на истиот квартал од 2012 година, БДП забележа реален раст од 3,3%, со што просечниот раст во првите три квартали од годината изнесува 3,2%;

- Според Анкетата на работната сила, бројот на вработени во К-3-2013 е повисок за 4,6% во однос на истиот квартал од претходната година. Бројот на невработени се намали, исто така за 4,6% на годишна основа, што резултираше со намалување на стапката на невработеност стапката на невработеност во К-3-2013 на 28,7%;
- Просечната бруто плата во К-3-2013 изнесува 30.919 денари и споредено со бруто платата во К-3-2012 е повисока за 1,1% на номинална основа, односно пониска за 1,7% на реална основа;
- Вкупните буџетски приходи во К-3-2013 се повисоки за 4,3% споредено со истиот квартал од 2012 година, а вкупните буџетски расходи се пониски за 1,2%;
- Вкупниот депозитен потенцијал депозитен потенцијал на банките во К-3-2013 се зголеми за 3,2% на квартална основа;
- Кредитната активност на банките кон недржавниот сектор во К-3-2013 бележи забавен раст од 0,6% на квартално ниво;
- Македонскиот берзански индекс МБИ- Македонскиот берзански индекс МБИ---10 во сепетмври 2013 година се намали за 6,4% во однос на јуни 2013 година, додека вкупниот промет остварен на берзата се зголеми за 19,1%;
- Во К-3-2013 е забележан раст на извозот раст на извозот од 4,2% и пад на увозот од 1,2% на годишно ниво, со што вкупната надворешно- надворешно---трговска размена овска размена изразена во евра забележа раст од 0,9%;
- Индустриското производство во декември 2013 година во споредба со декември 2012 година забележа раст од 9,5%;
- Стапката на инфлација на годишна основа изнесува 1,4%, а на месечна основа е забележан раст од 0,3%. Просечната стапка на инфлација во 2013 година изнесува 2,8%; ▯
- Годишен пад на физичкиот обем на извозот од 13,0% во 2013 година, со вредносен раст од 3,2% и пад на увезените количини стоки од 9,8%, со вредносен пад од 1,8%, што резултираше со намалување на трговскиот дефицит за 9,8% во однос на 2012 година.
- Поголемо остварување на вкупните приходи во Буџетот за 1,6% и зголемување на вкупните расходи за 2,4% во периодот јануари- декември 2013 година во однос на истиот период лани;
- Дефицит на Буџетот на РМ од 19.253 милиони денари (3,9% од БДП) и дефицит на Централниот буџет од 18.131 милиони денари (3,7% од БДП);
- Раст од 6,4% на вкупните кредити кон приватниот сектор и раст од 6,1% на вкупниот депозитен потенцијал на банките на годишна основа.

* Извор на податоци: Министерство за финансии на РМ и НБРМ

2. ПАЗАРНА ПОЛОЖБА И ОПКРУЖУВАЊЕ

Анализа на осигурителниот пазар во Република Македонија

Во третиот квартал од 2013 година на пазарот на осигурување во Република Македонија активно работат 15 друштва за осигурување, од кои 11 друштва вршат работи на неживотно осигурување, а 4 осигурување на живот. Во овој период бројот на осигурително брокерски друштва се зголеми за 2 друштва (ОБД МЕГА БРОКЕР АД Скопје и ОБД САФЕ ИНВЕСТ АД Скопје кое се трансформираше од друштво за застапување во осигурително брокерско друштво) односно на вкупен број 22. Бројот на друштвата за застапување се зголеми за 1 ново друштво (ДЗО МАКО АС Струмица), меѓутоа вкупниот број на друштва за застапување остана непроменет односно 10 (како резултат на тоа што едно друштво од друштво за застапување премина во осигурително брокерско друштво).

Согласно податоците добиени од страна на друштвата за осигурување на крајот на 2013 година е остварена бруто полисирана премија (во понатамошниот текст БПП) во вкупен износ од 7,19 милијарди денари, што претставува пораст од 2,6% во однос на БПП остварена во 4Q 2012 година (4Q 2012: 7,01 милијарди денари).

Позитивниот тренд е присутен во двата сегменти на осигурувањето, со тоа што во делот за неживотно осигурување е остварена БПП во износ од 6,5 милијарди денари или истата изнесува 89,86% од вкупната БПП на осигурителниот сектор, што претставува благ пораст од 0,88% во однос на истиот период од минатата година.

Во делот за осигурување на живот, што претставува 10,14% од вкупната БПП на осигурителниот сектор, е остварена БПП во износ од 729,5 милиони денари, што претставува пораст од 21,96%. Оваа година прв пат во историјата на осигурувањето на Македонија, животното осигурување ја надмина границата над 10% учество во вкупната БПП на осигурителниот сектор.

Во рамки на одделните класи на осигурување нема забележителни отстапувања во однос на структурата на вкупната БПП, со тоа што како и досега најзначајна категорија е задолжителното осигурување од автоодговорност (АО) со 46,97%, осигурување на имоти со 18,28%, доброволното осигурување на патнички возила (каска) со 10,03% и осигурувањето од незгода со 7,55%.

БРУТО ПОЛИСИРАНА ПРЕМИЈА ВО Р.МАКЕДОНИЈА ВО 2013 ГОДИНА (000 мкд)

Класа на осигурување	БПП	Пазарен удел%
Осигурување од незгода	543.078	7,5%
Здравствено осигурување	2.113	0,0%
Осигурув. на патнички возила(каска)	721.808	10,0%
Каска за шински возила	0	0,0%
Авио каска	81.920	1,1%
Осигурување на пловни објекти (каска)	1.020	0,0%
Осигурување на стока превоз (карго)	72.537	1,0%
Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	485.911	6,8%
Останати осигурувања на имот	829.716	11,5%
Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	3.380.016	47,0%
Авио одговорност	9.412	0,1%
Осигурување од одговорност пловни објекти	1.937	0,0%
Општо осигурување од одговорност	160.759	2,2%
Кредити	0	0,0%
Гаранциско осигурување	1.343	0,0%
Финансиски штети	23.838	0,3%
Правни трошоци	1	0,0%
Осигурување на туристичка помош	150.834	2,1%
Животно осигурување	729.459	10,1%
Вкупно	7.195.702	100,0%

Реден број	Друштво за осигурување	БПП	Пазарен удел%
Неживот			
1	Тригав	1.082.217	16,7%
2	Еуролинк	785.748	12,2%
3	Македонија	695.165	10,8%
4	Сава	676.655	10,5%
5	Винер	676.227	10,5%
6	Уника	638.138	9,9%
7	Осигуителна полиса	582.585	9,0%
8	Евроинс	456.594	7,1%
9	Кроација	352.465	5,5%
10	Албсиг	341.136	5,3%
11	Инсиг	179.314	2,8%
Вкупно неживот		6.466.244	89,9%
Живот			
12	Кроација	316.445	43,4%
13	Граве	313.843	43,0%
14	Винер	53.130	7,3%
15	Уника	41.233	5,7%
16	Македонија	4.808	0,7%
Вкупно живот		729.459	10,1%
Вкупно		7.195.703	100,0%

Друштвата за осигурување, продажбата на полиси ја вршат преку канали на продажба со чија помош ја унапредуваат продажбата. Од дозволените дистрибутивни канали, во текот на третиот квартал од 2013 година, најголемо учество во вкупната БПП зазема директната продажба со 49,25%, потоа следи продажбата преку осигурително брокерски друштва со 23,29%, продажбата преку агенти-физички лица со 17,99%, продажба преку друштва за застапување во осигурување со 5,87% и 3,60% преку останати дистрибутивни канали.

Македонскиот осигурителен пазар има огромен потенцијал за раст. Просечната премија по глава на жител во РМ изнесува 57 евра.

Во 2014 се очекува продолжување на растот во сегментот на осигурување на живот, како резултат на етаблирањето на странски реномирани друштва за осигурување, развојот на осигурителната култура кај населението и препознавање на бенефитите од овој вид на осигурување. Кај неживотното осигурување се очекува зголемување на побарувачката на осигурување, меѓу останатото, и како резултат на директните странски инвестиции отварањето на нови производни капацитети во земјата.

Во првата половина на 2014 прв пат се очекува друштвата за осигурување да понудат производи на здравственото осигурување, како и да се продадат првите полиси за имотно осигурување кои во себе вклучуваат ризици од катастрофи и тоа по атрактивни цени и широк опфат на ризици.

III. ДЕЛОВНИ ЦЕЛИ НА РАБОТЕЊЕТО

1. РАЗВОЈНИ ЦЕЛИ ВО 2014 И ПОДОЛГОРОЧНО

Во 2013 година активно се работеше на воведување современи методи и организација на работење и на подобрување на квалитетот на осигурувањето. Исто така, динамично се развиваше процесот на воспоставување на сигурни и доверливи односи со клиентите. Проектот за непосредно и систематично поврзување со осигурениците и задоволување на нивните интереси, односно обликување на процесот на работење спрема потребите и интересите на клиентите, успешно се остварува.

Развојот на продажните места, во што ги вклучуваме регионалните канцеларии, осигурителните застапници и агенти, исто така преставува значаен проект на Друштвото, кој е отпочнат и дава добри резултати. До крајот на 2013 година се отворени и опремени 38 канцеларии надвор од седиштето на Друштвото.

Традицијата и високиот рејтинг, заедно со кадровската екипираност, се основа за натамошен успешен развој на САВА осигурување.

Долгорочни развојни цели на Друштвото:

- Постојан развој и раст на Друштвото како афирмирана осигурителна компанија, која е силно етаблирана на македонскиот пазар;
- Заштита на интересите на акционерите, осигурениците и на вработените одржување и зголемување на стабилноста и финансиската моќ;
- Поефикасно и подинамично работење и целосна ориентираност кон корисниците и пазарот;
- Зголемување на квалитетот и на финансиската сила на Друштвото;
- Зголемување на довербата и рејтингот на Друштвото и подобрување на перформансите на Друштвото;
- Поголема дисперзија на осигурителното портфолио и поголемо учество на мали и средни компании и граѓаните во портфолиото на Друштвото;
- Воспоставување на темелните процеси во новиот информациски систем;
- Унапредување на работењето и развивање модел на корпоративно управување.

2. ИСПОЛНУВАЊЕ НА ДЕЛОВНИТЕ ЦЕЛИ

Со оглед на тешкиот период на рефлексција од кризата која ја зафати глобалната економија пред неколку години, но и поради внатрешните промени и реструктурирања во Друштвото, годината што измина беше прилично тешка. Утврдената стратегија на Друштвото во однос на реализација на премијата за 2013 година е надвор од планираните вредности за околу 7,5%, но во однос на ликвидацијата на штетите планот е подфрлен за 42,8%.

Се правеа големи напори и главните активности беа насочени кон остварување на следните принципи во осигурителното работење:

1. Квалитетни услуги кои ќе ги задоволат потребите на осигурениците;
2. Постојана ликвидност во работењето;
3. Зачување на постоечкиот обем на работа и зголемување на осигурителното портфолио со придобивање на нови осигуреници;
4. Афирмирање на работењето, обезбедување поповолни услови на осигурување и поповолна коњуктура, работа според пазарните услови и постоечката конкуренција;
5. Максимална сигурност во исплатата на штетите на осигурениците и нивна што пореална проценка, за да се заштитат и задоволат интересите на осигурениците;
6. Зголемување на ангажираноста, професионалноста и лојалноста на вработените во вршењето на осигурителните услуги;
7. Прилагодување на условите и тарифите во согласност со техничкиот резултат;
8. Развивање и јакнење на информациското работење;
9. Проширување на осигурителниот пазар;
10. Одржување на финансиската стабилност и обезбедување на профит за акционерите и за Друштвото.

IV. АНАЛИЗА НА РАБОТЕЊЕТО ВО 2013

1. НЕЖИВОТНО ОСИГУРУВАЊЕ - ИМОТ

Осигурителното портфолио на Друштвото е доста стабилно профилирано и дисперзирано по сите видови на осигурување. Имотното осигурување (*од пожар и останат имот*) учествуваат со 30,1% во вкупното осигурување, осигурувањето од одговорност на моторни возила со 44,1%, каско осигурувањето со 13%, незгодата со 5,1% и осигурувањето на туристичка помош учествува со 2,8% во вкупното портфолио на Друштвото. Структурата на премијата спрема продажни канали покажува дека 64,3% од вкупната премија е остварена од вработените, а 35,7% од надворешната продажна мрежа, што во однос на минатата година покажува тренд на зголемување на продажбата преку сопствени канали на продажба.

1.1. Осигурување

Во периодот од 01.01. до 31.12.2013 година САВА осигурување склучи 155.934 полиси, што преставува намалување на бројот на полиси за 495 во однос на претходната година. Намалувањето на бројот на полиси се должи пред сè на намалување на бројот на продадени полиси кај незадолжителните осигурувања и тоа кај патничките осигурувања каде имаме намалување од 12.367 полиси поради прекинатата соработка со Агенцијата за осигурување МК осигурување Генерално кај сите останати класи бележиме зголемување на бројот на осигурувања. Кај класата на осигурување од автомобилска одговорност е забележан пораст од 6.566 полиси, кај Незгодата имаме зголемување од 4.089 полиси, а кај имотните осигурувања бројот на продадени полиси е поголем за 1.058 полиси. Овие зголемувања на

бројот на продадени полиси се должат пред се на подобрената продажба и диверзификацијата на портфолиото со ставање акцент на продажба на имотните осигурувања.

Видови на осигурување	Број на полиси 01.01- 31.12.2012	%	Број на полиси 01.01- 31.12.2013	%	Индекс 2013/12	Разлика 2013- 2012
Осигурување од незгода	26.641	17,0%	30.730	19,7%	115,3%	4.089
Здравствено осигурување	55	0,0%	45	0,0%	81,8%	-10
Осигурув. на патнички возила(каско)	5.924	3,8%	5.759	3,7%	97,2%	-165
Осигурување на пловни објекти (каско)		0,0%	9	0,0%	#DIV/0!	9
Осигурување на стока превоз (карго)	203	0,1%	230	0,1%	113,3%	27
Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	4.973	3,2%	5.091	3,3%	102,4%	118
Останати осигурувања на имот	5.842	3,7%	6.900	4,4%	118,1%	1.058
Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	56.674	36,2%	63.240	40,6%	111,6%	6.566
Авио одговорност	9	0,0%	0	0,0%	0,0%	-9
Осигурув. од одговорност пловни објекти	65	0,0%	119	0,1%	183,1%	54
Општо осигурување од одговорност	166	0,1%	289	0,2%	174,1%	123
Гаранциско осигурување	3	0,0%	11	0,0%	366,7%	8
Финансиски штети	16	0,0%	20	0,0%	125,0%	4
Осигурување на туристичка помош	55.858	35,7%	43.491	27,9%	77,9%	-12.367
ВКУПНО	156.429	100,0%	155.934	100,0%	99,7%	-495

1.2. Полисирана премија

Во 2013 година САВА Осигурување исполисира премија во износ од 676,7 милиони денари (или 11 милиони евра), со тоа годишниот план е подфрлен со 7,5%, а споредено со претходната година имаме намалување на премијата за 2,8%. Падот на премијата е резултат пред се на намалување на премијата во делот на имотните осигурувања, здравственото осигурување и осигурување од општа одговорност. Во делот на имотните осигурувања недостасува дел од премијата од ЕВН (помалку од лани ЕЛЕМ АД, Во делот на имотните осигурувања и незгода намалувањето на премијата се должи на тоа што ЕЛЕМ АД е само делумно осигуреник на САВА Осигурување. Поголемиот дел од премијата за АД ЕЛЕМ е полисирана кај конкуренцијата. Во делот на осигурувањето на моторни возила намалувањето се должи на превземените мерки за подобрување на наплатата на премија и подобрување на резултатот кај овие класи како и исклучително намалената продажба на нови моторни возила.

Во мкд

Видови на осигурување	Бруто полисирана премија 2012	%	Бруто полисирана премија 2013	%	Планирана бруто полисирана премија 2013	%	13/12	2013/План 2013
Осигурување од незгода	35.795.824	5,1%	40.566.198	6,0%	39.884.926	5,5%	113,3%	101,7%
Здравствено осигурување	1.644.084	0,2%	1.135.136	0,2%	3.291.537	0,5%	69,0%	34,5%
Осигурув. на патнички возила(каско)	90.728.294	13,0%	94.593.904	14,0%	95.596.551	13,1%	104,3%	99,0%
Осигурување на пловни објекти (каско)		0,0%	365.036	0,1%		0,0%	-	-
Осигурување на стока превоз (карго)	4.824.393	0,7%	7.166.918	1,1%	5.283.895	0,7%	148,6%	135,6%
Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	102.992.348	14,8%	71.691.319	10,6%	69.911.260	9,6%	69,6%	102,5%
Останати осигурувања на имот	106.567.868	15,3%	88.724.380	13,1%	105.172.209	14,4%	83,3%	84,4%
Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	307.027.770	44,1%	335.434.560	49,6%	367.685.549	50,3%	109,3%	91,2%
Авио одговорност	7.473.435	1,1%	-	0,0%	7.683.611	1,1%	0,0%	0,0%
Осигурув. од одговорност пловни објекти	321.360	0,0%	503.696	0,1%	367.747	0,1%	156,7%	137,0%
Општо осигурување од одговорност	15.399.850	2,2%	11.938.138	1,8%	9.930.942	1,4%	77,5%	120,2%
Гаранциско осигурување	11.994	0,0%	115.916	0,0%	-	0,0%	966,4%	-
Финансиски штети	3.651.451	0,5%	5.444.371	0,8%	3.389.985	0,5%	149,1%	160,6%
Осигурување на туристичка помош	19.499.014	2,8%	18.975.669	2,8%	22.960.318	3,1%	97,3%	82,6%
ВКУПНО	695.937.685	100,0%	676.655.240	100,0%	731.158.531	100,0%	97,2%	92,5%

1.3. Структура на премија

Во 2013 година остваривме квалитетно портфолио, добра дисперзија на осигурувањата и прилагодување на условите и тарифите спрема техничкиот резултат на Друштвото, конкуренцијата, специфичностите и коњуктурата на домашниот пазар.

Остварената премија на Друштвото, по вработен, во 2013 година изнесува 5,3 милиони денари (86 илјади евра) и истата се намалува за 5,8% во однос на минатата година. Премијата по вработен во 2013 година е намалена поради падот на премијата и зголемениот број на вработени во 2013 година.

Структура на бруто полисирана премија 2013

1.4. Коментари по видови на осигурувања

• 01 Осигурување од незгода

Во 2013 година остварена е премија поголема во однос на 2012 за 13,3%. Кај бројот на полиси е остварено зголемување на бројот на продадени полиси за 15,3%.

Во 2014 година цели ќе бидат:

- зголемување на премијата за осигурување кај мали и средни ризици како и форсирање на продажба на полиси незгода заедно со полиси од останати класи;
- остварување на квалитетна премија, односно ќе се продолжи со превземање мерки за добивање на квалитетни осигуреници, што и ќе остане приоритет и во 2014 година.

• 02 Здравствено осигурување

Здравственото осигурување во 2013 година се реализираше во прилично помали износи од планираните (65,5% помалку од планот), пред се поради одложениот проект за доброволно здравствено осигурување кој ќе отпочне во 2014 година. Бројот на полиси кој беше реализиран во 2013 е помал за 10 полиси (18,2% помалку), додека во однос на минатата година премијата бележи пад за 31%. Причините се што оваа година кај оваа класа се одржуваа само постојните осигурувања и не се правеа нови полиси.

• 03 Осигурување на патнички возила - каско

Кај каско осигурувањето во 2013 година, споредено со остварувањето во 2012 година е забележано намалување на бројот на продадени полиси за 2,8% но зголемување на премијата за 4,3%. Причини за намалувањето и на бројот на продадени полиси и на полисираната премија се мерките за консолидирање на резултатите на класата каско осигурување. Дополнително негативно влијание на продажбата на полиси кај оваа класа имаше и катастрофално лошата продажба на нови моторни возила која во однос на најдобрите години (2008) изнесува едвај 25%.

- **07 Карго осигурување**

Кај овој вид на осигурување, имаме зголемување на бројот на продадени полиси за 13,3%, додека премијата е зголемена за 48,6%. Зголемувањето и на бројот на продадени полиси и на полисираната премија се должи на поагресивна продажба на истите во однос на 2012 година.

- **08/09 Осигурување од пожар и природни опасности и останати имотни осигурувања**

Кај осигурувањата од пожар и останати имотни осигурувања остварен е пораст на склучените договори/полиси и тоа за 2,4 % кај класата 08 и 18,1% кај класата 09. Премијата за осигурување е намалена (збирно кај двете класи) за 23,45% (49,1 милион денари) главно поради неполисирањето на делот од премијата кај ЕЛЕМ и ЕВН кои беше полисиран во 2012 година, но овој дел во голема мерка беше надоместен со нова премија во овие класи.

Како заклучок кај овие две класи на осигурување може да се каже дека иако бројот на продадени полиси односно склучени договори константно расте со двоцифрена стапка на пораст не може таа премија да ја субституира премија од големите клиенти во случајов премијата кај АД ЕЛЕМ и ЕВН во износ од 72 милиони денари. Бидејќи не може да се очекува драстично зголемување на премијата која доаѓа од големи клиенти во 2014 главен акцент треба да се стави на малите и средните ризици и зголемување на бројот на склучени договори, односно продолжување со трендот на двоцифрен пораст на бројот на склучени договори/полиси.

- **10 Осигурување од одговорност на моторни возила**

Во 2013 се продадени 11,6% повеќе полиси во однос на 2012 година а износот на полисирана премија е зголемен за 9,3% што значи дека трендот на пад кој претходно се бележеше во оваа класа е запрен. Влијание на ваквите показатели имаат реструктурирањата на каналите на продажба и ориентација на Друштвото кон сопствена продажна мрежа.

- **13 Осигурување од општа одговорност**

Кај овој продукт во 2012 година се појави раздвижување на пазарот пред се поради законските одредби според кои осигурувањето од одговорност станува задолжително за се повеќе професии и занимања. Во 2013 година бројот на продадени полиси зголемен за 74,1%, но полисираната премија е намалена за 22,5%, што укажува на недостатокот на премијата на ЕВН во износ од 5,4 милиони денари која се покажа како доста штетна.

- **18 Туристичка помош (патничко осигурување)**

Во 2013 година е остварено намалување на бројот на продадени полиси за 22,1% во однос на лани, а премијата за осигурување се бележи пад од 2,8% во однос на лани. Причина за ваквата состојба е што продолжува трендот на намалување на премиите на пазарот што доведува до ситуација да клиентите купуваат повеќе полиси во текот на годината за пократки периоди на покрите, што како опција е поевтина за клиентите од тоа да купуваат годишни полиси за осигурување. Она што треба да се нагласи кај оваа класа и имаше директно влијание на продажбата во 2013 година е дека продажбата на полиси преку МК Осигурување е прекината при крајот на 2012. Во меѓувреме се превземаат мерки за субституција на оваа продажба.

2. ШТЕТИ

2.1. Број и износ на ликвидирани штети

Во 2013 година ликвидирани се 5.229 штети и остварен е тренд на намалување на бројот на ликвидирани штети за 0,7% или за 36 штети.

Во извештајниот период ликвидирани се штети во износ од 291,3 милиони денари, што е за 23,7% помалку споредено со истиот период претходната година.

Во текот на 2013, најголемо намалување на бројот на штетите е во класата 10 (автомобилска одговорност) како во вонсудска така и во судска постапка. Во однос на 2012 година вкупно судски предмети се 166, а во 2013 година вкупно судски предмети се 102.

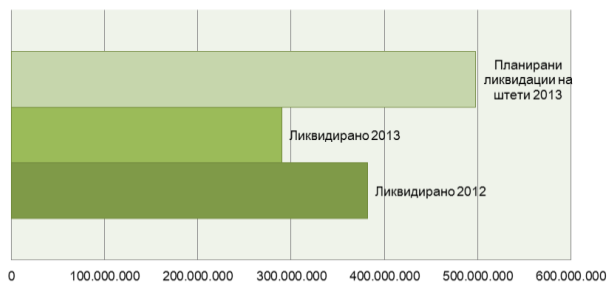
Во однос на регресните постапки, во 2013 година од вкупно 180 регреса, почната е постапка за наплата на 219 регреси (билансни регреси).

Видови на осигурување	Број на штети 01.01-31.12.2012	%	Број на штети 01.01-31.12.2013	%	Индекс 2013/12	Ралика 2013-2012
Осигурување од незгода	629	11,9%	640	12,2%	101,75%	11
Здравствено осигурување	29	0,6%	21	0,4%	72,41%	-8
Осигурув. на патнички возила(каско)	1.156	22,0%	1.089	20,8%	94,20%	-67
Осигурување на стока превоз (карго)	1	0,0%	1	0,0%	100,00%	0
Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	57	1,1%	69	1,3%	121,05%	12
Останати осигурувања на имот	514	9,8%	590	11,3%	114,79%	76
Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	2.525	48,0%	2.381	45,5%	94,30%	-144
Општо осигурување од одговорност	28	0,5%	17	0,3%	60,71%	-11
Финансиски штети	4	0,1%	1	0,0%	25,00%	-3
Осигурување на туристичка помош	322	6,1%	420	8,0%	130,43%	98
ВКУПНО	5.265	100,0%	5.229	100,0%	99,3%	-36

Во мкд

Видови на осигурување	Ликвидирано 2012	%	Ликвидирано 2013	%	Планирани ликвидации на штети 2013	%	13/12	2013/План 2013
Осигурување од незгода	24.108.597	6,3%	22.398.470	7,7%	25.773.253	5,2%	92,9%	86,9%
Здравствено осигурување	547.733	0,1%	368.512	0,1%	1.215.000	0,2%	67,3%	30,3%
Осигурув. на патнички возила(каско)	71.505.551	18,7%	55.648.360	19,1%	72.234.336	14,5%	77,8%	77,0%
Осигурување на стока превоз (карго)	56.992	0,0%	275.899	0,1%	200.000	0,0%	484,1%	137,9%
Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	17.093.634	4,5%	9.302.661	3,2%	18.051.355	3,6%	54,4%	51,5%
Останати осигурувања на имот	90.201.726	23,6%	41.656.370	14,7%	70.615.641	14,2%	47,3%	60,5%
Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	165.667.720	43,4%	145.455.267	49,9%	184.652.761	37,1%	87,8%	78,8%
Општо осигурување од одговорност	7.365.359	1,9%	7.880.239	2,7%	115.030.000	23,1%	107,0%	6,9%
Финансиски штети	12.321	0,0%	1.070.527	0,4%	5.030.500	1,0%	8.688,6%	21,3%
Осигурување на туристичка помош	5.242.768	1,4%	6.193.116	2,1%	4.982.023	1,0%	118,1%	124,3%
	381.802.401	100,0%	291.282.631	100,0%	497.784.869	100,0%	76,3%	58,5%

Ликвидиран износ на штети 2013 година

2.2 Структура на штети

Структура на ликвидирани штети 2013

2.3. Коментар на штети по видови на осигурување

- **Класа на осигурување 01-Незгода:** бележат пад во однос на минатата година, а исто така се и под планираниот износ за 2013 година. Мораме да напоменеме дека во периодот 01.01-31.12.2013 година имавме само три тужби кај овој вид на осигурување;
- **Класа 02-Дополнително здравствено осигурување:** Кај оваа класа на осигурување, минатата година имавме прилично голем број на штети од клиенти кои веќе должат кај нас, но веќе состојбата се стабилизира, и не очекуваме понатамошни големи промени во оваа класа;
- **Класа 03-Патнички возила Каско:** веќе се чувствуваат резултати од преземените мерки на чистење на штетните канали на продажба, но и бројот на пријуваче на штети е значително намален кај оваа класа на осигурување;
- **Класа 08-Пожар:** имавме само две големи штети на Југохром и ТГС кои изнесуваа до 2,5 милиони денари и уште три штети на ЕВН кои се од минатата година и за кои нашиот дел изнесува 30% од штетата;
- **Класа 09- Останати имотни осигурувања:** најголемите штети беа ликвидирани кај нашиот осигуреник НЛБ Тутунска Банка, кои во најголем дел се реосигурани;
- **Класа 10-Автоодговорност:** кај оваа класа бележиме пад во бројот на ликвидирани штети во однос на минатата година и помала реализација од планираните износи;
- **Класа 13-Општа одговорност:** најголемите штети на овој вид на осигурување се кај клиентот ЕВН, и тоа две големи судски штети во резервација во износ од 43 милиони денари. Во изминатите две години имавме прилично лошо искуство со штетите кај осигуреникот ЕВН. Тука добра околност е што истите се 70% покриени со реосигурување, а постарите штети, меѓу кои и една голема во износ од 31 милион денари се покриени 100% со реосигурување.

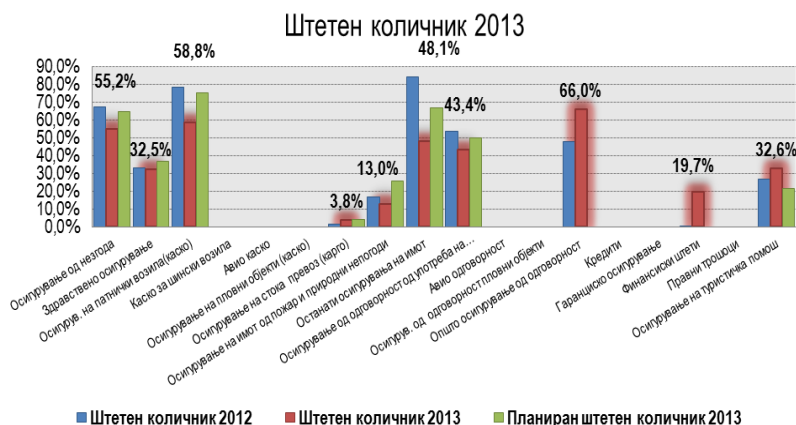
Главни цели кои планираме да ги реализираме наредната година во Сектор штети се:

- Намалување на надворешните адвокати. Поточно целта е да во Скопје и околината на Скопје имаме само еден адвокат, еден во Охрид, еден во Радовиш и повеќе да користиме сопствен кадар;
- Отпочнување со пријава на штети во сервиси преку АСП;
- Поагресивна наплата на регреси, поточно, продолжување на трендот од 2013 година;
- Вонсудско решавање на нематеријални штети;
- Поголема контрола на штетите.

3. ШТЕТИ/ ПРЕМИЈА (Loss Ratio)

Вкупното учеството на бруто ликвидирани штети во бруто полисираната премија изнесува 43,0%, и истото е намалено во споредба со претходната година за 11,8 п.п.. Анализирани по видови најголемо намалување бележиме кај учеството во Останатите осигурувања на имот (36,5 п.п.), а зголемување кај Осигурување од општа одговорност (18,2 п.п.).

Видови на осигурување	Штетен количник 2012	Штетен количник 2013	Планиран штетен количник 2013	2013-2012	2013-План 2013
Осигурување од незгода	67,4%	55,2%	64,6%	-12,1%	-9,4%
Здравствено осигурување	33,3%	32,5%	36,9%	-0,9%	-4,4%
Осигурув. на патнички возила(каска)	78,8%	58,8%	75,6%	-20,0%	-16,7%
Осигурување на стока превоз (карго)	1,2%	3,8%	3,8%	2,7%	0,1%
Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	16,6%	13,0%	25,8%	-3,6%	-12,8%
Останати осигурувања на имот	84,6%	48,1%	67,1%	-36,5%	-19,0%
Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	54,0%	43,4%	50,2%	-10,6%	-6,9%
Општа осигурување од одговорност	47,8%	66,0%	1158,3%	18,2%	66,0%
Финансиски штети	0,3%	19,7%	148,4%	19,3%	19,7%
Осигурување на туристичка помош	26,9%	32,6%	21,7%	5,7%	10,9%
ВКУПНО	54,9%	43,0%	68,1%	-11,8%	-25,0%

*Поради подобар приказ на графиконоот исклучен е податокот за штетен резултат на класа 13-Осигурување од општа одговорност – 1158,3%

4. РЕЗЕРВИРАНИ ШТЕТИ

На крајот на извештајниот период (31 Декември 2013), резервирани се 1.721 штети или за 13,9% помалку отколку во истиот период претходната година. Подинамичен раст на бројот на резервирани штети бележиме кај Осигурувањето од туристичка помош и Осигурување од пожар.

Износот на резервирани штети е зголемен за 3,9% во споредба со крајот на 2012 година, а во однос на годишниот план е поголем за 27,8%. Од бруто износот на резервирани штети 72,7% се пријавени штети, а 27,3% се непријавени штети (пресметани спрема Законската регулатива и спрема Правилникот на Друштвото).

4.1. Број на резервирани штети

Видови на осигурување	Број на штети во резервации на штети 31.12.2012	%	Број на штети во резервации на штети 31.12.2013	%	Индекс 2013/12	Ралика 2013-2012
Осигурување од незгода	197	9,9%	143	8,3%	72,59%	-54
Здравствено осигурување	0	0,0%	2	0,1%		2
Осигурув. на патнички возила(каска)	323	6,1%	212	12,3%	65,63%	-111
Осигурување на стока превоз (карго)	0	0,0%	1	0,1%		1
Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	36	0,7%	43	2,5%	119,44%	7
Останати осигурувања на имот	255	4,8%	187	10,9%	73,33%	-68
Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	1.077	20,5%	990	57,5%	91,92%	-87
Општо осигурување од одговорност	70	1,3%	71	4,1%	101,43%	1
Финансиски штети	5	0,1%	4	0,2%	80,00%	-1
Осигурување на туристичка помош	36	0,7%	68	4,0%	188,89%	32
ВКУПНО	1.999	38,0%	1.721	100,0%	86,1%	-278

4.2. Резервирани штети

Во мкд

Видови на осигурување	Резервиран износ на 31.12.2012	%	Резервиран износ на 31.12.2013	%	Планиран резервиран износ на 31.12.2013	%	Индекс 13/12	Индекс 2013/План 2013
Осигурување од незгода	5.482.066	1,5%	5.105.599	1,4%	8.353.922	2,8%	93,13%	61,12%
Здравствено осигурување		0,0%	27500	0,0%	195.000	0,1%		14,10%
Осигурув. на патнички возила(каска)	22.269.717	6,1%	22.623.212	6,0%	25.269.694	8,6%	101,59%	89,53%
Осигурување на стока превоз (карго)		0,0%	20.000	0,0%	600.000	0,2%		
Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	17.140.255	4,7%	3.166.005	0,8%	14.151.818	4,8%	18,47%	22,37%
Останати осигурувања на имот	45.892.166	12,5%	25.652.944	6,8%	45.367.086	15,4%	55,90%	56,55%
Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	142.243.435	38,9%	155.930.648	41,3%	159.794.824	54,1%	109,62%	97,58%
Општо осигурување од одговорност	132.199.000	36,1%	163.714.760	43,4%	39.938.782	13,5%	123,84%	409,91%
Финансиски штети	111.200	0,0%	106.200	0,0%		0,0%	95,50%	
Осигурување на туристичка помош	676.000	0,2%	964.050	0,3%	1.520.007	0,5%	142,61%	63,42%
ВКУПНО	366.013.839	100,00%	377.310.918	100,00%	295.191.133	100,00%	103,09%	127,82%

Во однос на планот и резервираните штети со 31.12.2013 година, најголемо отстапување има во следните класи на осигурување:

Осигурување на имот од пожар и природни непогоди - резервираниот износ е под планот за 51,58% (30,7 милиони денари), а главна причина се три штети на ЕВН во вкупен износ од 8,7 милиони денари, една на НЛБ Тутунска Бнака во износ од 10,5 милиони денари и една штета на Југохром во резервиран износ од 2,5 милиони денари и на ТГС технички гасови во износ од 2,3 милиони денари.

Осигурување од општа одговорност - сите штети се на клиентот ЕВН Македонија од која најголемата е со резервиран износ од 35 милиони денари и е реосигурена 100%.

4.3. Структура на резервиран износ за штети

5. РЕОСИГУРУВАЊЕ

Склучените договори во 2013 обезбедуваат квалитетно реосигурување и покрите на сите ризици на Сава осигурување, кои се над максималните покретија на Друштвото.

Во 2013 година премијата предадена во реосигурување изнесува 99,6 милиони денари, што претставува за 24,4% помал износ во однос на 2012 година. Премијата во реосигурување во извештајниот период опаѓа за 32,2 милиони денари во однос на истиот период лани, главно поради опаѓање на премијата во реосигурување кај ЕВН и кај ЕЛЕМ, два наши најголеми осигуреници.

Годишниот план на цедирана премија е исполнет со 126,6%.

Штетите во реосигурување во 2013 година изнесуваат 28,6 милиони денари и опаѓа за 7,8% или за 2,4 милиони денари од крајот на минатата година, што е очекуван тренд, поради поволната година од аспект на пријавени штети.

Поголеми отстапувања се јавуваат кога правиме споредби на планираните износи, поточно во однос на годишниот план штетите во реосигурување потфрлаат за 79,1%. Оваа состојба е од причина што имавме поспора динамика на ликвидација од планираното темпо за 2013 година. Меѓутоа, затоа кај резервираните штети се јавува значително поголем раст во однос на планираниот износ за 144,5%. Овој податок ни укажува дека кај вкупните штети (ликвидирани и резервираните) отстапувањата од планот изнесуваат 11,5% помалку за 22,5 милиони денари помалку во однос на извештајниот период.

Кај техничките резервации, преносната премија бележи раст за 23,5% во однос на истиот период од 2012 година, а во однос на годишниот план, бележи пораст од 32,8%.

Во мкд

ВИД НА РЕОСИГУРУВАЊЕ (СООСИГУРУВАЊЕ)	Осигурување од последници на незгода	Осигурување на воздухоплови (каска)	Осигурување на стока превоз (карго)	Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	Останати осигурувања на имот	Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	Осигурување од одговорност од воздухоплови	Осигурување од одговорност од пловни објекти	Општо осигурување од одговорност	Осигурување од финансиски и загуби	ВКУПНО
Премии предадени во реосигурување 2012	207.947	1.753.598	3.055.454	58.273.835	43.818.213	14.496.729			8.051.113	2.183.141	131.840.030
Премии предадени во реосигурување 2013			3.153.834	32.560.845	36.373.849	13.090.539	3.287.424		7.179.285	3.991.115	99.636.891
План на премии предадени во реосигурување 2013	207.673		496.228	26.419.876	31.025.413	15.220.328	1.796.680	3.536.867		3.481	78.706.545
ИНДЕКС 2013/2012	0,0%		103,2%	55,9%	83,0%	90,3%			89,2%	182,8%	75,6%
ИНДЕКС на исполнување на планот	0,0%		635,6%	123,2%	117,2%	86,0%			#DIV/0!	114657,6%	126,6%
Преносни премии предадени во реосигурување 2012	80.445	1.047.761	761.771	5.541.666	9.914.334				2.626.114	517.581	20.489.672
Преносни премии предадени во реосигурување 2013	0		1.036.988	8.633.331	11.528.825				2.927.313	1.169.017	25.295.474
План на преносни премии предадени во реосигурување 2013	80.445		761.840	5.137.487	9.720.264		1.734.984		1.097.305	517.134	19.049.459
ИНДЕКС 2013/2012	0,0%		136,1%	155,8%	116,3%				111,5%	225,9%	123,5%
ИНДЕКС на исполнување на планот	0,0%		136,1%	168,0%	118,6%				266,8%	106,5%	132,8%
Удел на реосигурирани во ликвидирани штети 2012				3.234.719	22.366.056				5.432.554		31.033.329
Удел на реосигурирани во ликвидирани штети 2013				4.490.292	16.039.023				7.344.605	749.369	28.623.289
План на реосигурирани во ликвидирани штети 2013				5.832.287	18.729.189				109.809.742		134.371.218
ИНДЕКС 2013/2012				138,8%	71,7%				135,2%		92,2%
ИНДЕКС на исполнување на планот				77,0%	85,6%				6,7%		21,3%
Удел на реосигурирани во резервирани штети 2012				10.362.572	16.847.267				120.624.000		147.833.839
Удел на реосигурирани во резервирани штети 2013				1.141.054	5.068.400				138.877.832		145.087.286
План на реосигурирани во резервирани штети 2013				7.625.761	19.762.367				31.951.026		59.339.155
ИНДЕКС 2013/2012				11,0%	30,1%				115,1%		98,1%
ИНДЕКС на исполнување на планот				15,0%	25,6%				434,7%		244,5%
ИБНР во реосигурување 2012				414.503	673.891				18.093.600		19.181.994
ИБНР во реосигурување 2013				57.053	253.420				13.887.783		14.198.256
План ИБНР во реосигурување 2013				381.288	988.118				3.195.103		4.564.509
ИНДЕКС 2013/2012				13,8%	37,6%				76,8%		74,0%
ИНДЕКС на исполнување на планот				15,0%	25,6%				434,7%		311,1%

6. НЕТО ТЕХНИЧКИ РЕЗУЛТАТ

Нето техничкиот резултат го покажува правиот резултат на Друштвото и се пресметува кога нето штетите (брuto штети намалени за штетите во реосигурување и додадена разликата на резервираните штети на крајот и на почетокот на периодот) се стават во однос со нето премијата (брuto премија намалена за премии во реосигурување додадена разликата на преносната премија на почетокот и на крајот на периодот).

Во 2013 година остварен е позитивен нето технички резултат од 294,5 милиони денари што во апсолутен износ претставува пораст од 27,3 милиони денари (10,23% подобар резултат) во споредба со претходната година. Во споредба со планираниот технички резултат, резултатот во извештајниот период е подобар за 61,7 милиони денари или бележи пораст за 25,76%.

Искажано преку процентуално учество, нето штетите учествуваат во нето премијата со 48,44%, што е за 2,49 п.п. помало учество во споредба со истиот период од претходната година, а споредбено со планираниот нето технички резултат е помал за 13,50 п.п..

Класа на осигурување	НЕТО ТЕХНИЧКИ РЕЗУЛТАТ (А)			% НЕТО ТЕХНИЧКИ РЕЗУЛТАТ			АПСОЛУТНА РАЗЛИКА				ПАД/ПОРАСТ %	
	2012	2013	P2013	2012	2013	P2013	2013-2012	2013-P2013	% 2013-2012	% 2013-P2013	2013/2012	2013/P2013
Осигурување од последици на незгода	15.195.026	18.930.019	7.416.759	61,83%	53,78%	79,43%	3.734.993	11.513.260	-8,06%	-25,66%	24,58%	155,23%
Здравствено осигурување	1.049.542	1.093.753	896.904	34,29%	26,58%	61,12%	44.211	196.849	-7,71%	-34,54%	4,21%	21,95%
Осигурув. на патнички возила(каско)	34.207.441	38.544.270	25.615.279	63,01%	59,23%	74,60%	4.336.829	12.928.991	-3,78%	-15,37%	12,68%	50,47%
Осигурување на воздухоплови (каско)	-593.362	-1.047.761	-1.047.761	0,00%	0,00%	0,00%	-454.399	0	0,00%	0,00%	76,58%	0,00%
Осигурување на пловни објекти (каско)	25.498	254.738	0	0,00%	0,00%		229.240	254.738	0,00%		899,05%	
Осигурување на стока превоз (карго)	1.881.020	3.392.600	3.326.279	2,94%	8,02%	19,39%	1.511.580	66.321	5,08%	-11,37%	80,36%	1,99%
Осигурување на имот од пожар и природни непогоди	22.609.073	34.005.138	30.428.802	44,65%	0,18%	28,23%	11.396.064	3.576.335	-44,48%	-28,05%	50,40%	11,75%
Останати осигурувања на имот	59.010.619	40.289.517	16.847.118	1,06%	31,11%	74,20%	-18.721.103	23.442.398	30,05%	-43,09%	-31,72%	139,15%
Осигурување од одговорност од употреба на моторни возила	118.225.450	155.442.208	124.369.555	57,56%	50,59%	61,92%	37.216.758	31.072.653	-6,97%	-11,33%	31,48%	24,98%
Осигурување од одговорност од воздухоплови	3.747.411	438.600	7.621.915	0,00%	0,00%	0,00%	-3.308.811	-7.183.315	0,00%	0,00%	-88,30%	-94,25%
Осигурување од одговорност од пловни објекти	365.832	408.455	-3.198.709	0,00%	0,00%	0,00%	42.623	3.607.164	0,00%	0,00%	11,65%	-112,77%
Општо осигурување од одговорност	-3.769.114	-10.413.670	7.004.023	170,87%	407,74%	18,91%	-6.644.556	-17.417.693	236,87%	388,84%	176,29%	-248,68%
Гаранциско осигурување	22.773	95.837	11.446	0,00%	0,00%	0,00%	73.064	84.391	0,00%	0,00%	320,84%	737,30%
Осигурување од финансиски загуби	780.713	883.320	-1.369.903	13,66%	26,36%	138,60%	102.607	2.253.223	12,70%	112,24%	13,14%	-164,48%
Осигурување на туристичка помош	14.412.115	12.191.566	16.268.151	27,28%	34,71%	26,37%	-2.220.549	-4.076.585	7,43%	8,34%	-15,41%	-25,06%
ВКУПНО	267.170.038	294.508.588	234.189.860	50,93%	48,44%	61,94%	27.338.550	60.318.729	-2,49%	-13,50%	10,23%	25,76%

7. ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ

7.1 Бруто технички резерви

Техничките резерви во 2013 година се пресметани и издвоени во согласност со одредбите од Законот за супервизија на осигурување и истите овозможуваат долгорочно исполнување на обврските кои произлегуваат од договорите за осигурување.

Техничките резерви се состојат од:

- **резерви за преносни премии**, пресметани по принципот *про рата темпорис*;
- **резерви за бонуси и попусти**; и
- **резерви за штети**, кои ги вклучуваат пријавените, а сèуште неликвидирани штети штети, резервите за настанати, но непријавени штети и резервите за трошоци за штети.

Бруто техничките резерви на Друштвото на 31.12.2013 година изнесуваат **822,6** милиони денари, што е за 2,73% повисок износ во однос на претходната година. Во однос на планираниот износ на бруто техничките бележме поголем износ од 90,1 милиони денари, т.е 12,30% повисоки бруто технички резерви од планираните.

Во мкд

	31.12.2012 год.	%	31.12.2013 год.	%	Индекс 2013/12	ПЛАН 31.12.2013 год.	%	Индекс 2013/P2013
Бруто технички резервации								
Преносна премија	285.856.263	35,7%	296.468.852	36,0%	103,7%	321.592.546	43,9%	92,2%
Резерви за пријавени штети	366.013.839	45,7%	377.310.918	45,9%	103,1%	295.191.133	40,3%	127,8%
Резерви за непријавени штети	141.129.408	17,6%	141.765.854	17,2%	100,5%	110.982.084	15,2%	127,7%
Резерви за бонуси и попусти	2.653.152	0,3%	1.878.577	0,2%	70,8%	2.711.684	0,4%	69,3%
Резерви за директни и индиректни трошоци	5.071.434	0,6%	5.190.768	0,6%	102,4%	2.030.865	0,3%	255,6%
ВКУПНО БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ	800.724.096	100,0%	822.614.969	100,0%	102,7%	732.508.312	100,0%	112,3%

Преносната премија на крајот на 2013 е за 10,6 милиони денари повисока (3,71%) во однос на крајот на 2012 година, и ова зголемување е во согласност со скаденцарот на Друштвото во однос на полисираната премија.

Резервите за штети (сèвкупно) се на повисоко ниво во однос на крајот на 2012 година за 11,9 милиони денари, или за 2,35%. Резервите на пријавени штети се за 11,3 милиони денари повисоки во однос на нивната почетна состојба, а тоа е главно поради новопријавените штети кај осигурувањето на општа одговорност (ЕВН, зголемување за 31,5 милиони денари), како и порастот на резервите кај осигурувањето на моторни возила (зголемување од 13,7 милиони денари). Од

друга страна имаме значително намалување кај резервациите на имотните осигурувања (пад од 34,2 милиони денари), поради ликвидација на поголеми штети и генерално позитивното искуство со штетите во текот на 2013 година.

7.2 Нето технички резерви

Износот на нето техничките резерви (брuto технички резерви намалени за износот предаден во реосигурување) е за 4,05% повисок во однос на претходната година, а се помали во однос на плано за 1,8%. Со тоа би кажале дека промените кај вкупните нето технички резервации во однос на минатата година и во однос на планот се незначителни.

Во мкд

Нето технички резервации	31.12.2012 год.	%	31.12.2013 год.	%	Индекс 2013/12	ПЛАН 31.12.2013 год.	%	Индекс 2013/П2013
Преносна премија	285.856.263		296.468.852		103,7%	321.592.546		92,2%
Преносна премија во РЕ	20.489.672	7,2%	25.295.474	8,5%	123,5%	19.049.459	5,9%	132,8%
НЕТО ПРЕНОСНА ПРЕМИЈА	265.366.591	43,3%	271.173.378	42,5%	102,2%	302.543.087	46,6%	89,6%
Резерви за пријавени штети	366.013.839		377.310.918		103,1%	295.191.133		127,8%
Резерви за пријавени штети во РЕ	147.833.839	40,4%	145.087.286	38,5%	98,1%	59.339.155	20,1%	244,5%
НЕТО РЕЗЕРВИ ЗА ПРИЈАВЕНИ ШТЕТИ	218.180.000	35,6%	232.223.632	36,4%	106,4%	235.851.978	36,3%	98,5%
Резерви за непријавени штети	141.129.408		141.765.854		100,5%	110.982.084		127,7%
Резерви за непријавени штети во РЕ	19.181.994	13,6%	14.198.256	10,0%	74,0%	4.564.509	4,1%	311,1%
НЕТО РЕЗЕРВИ ЗА НЕПРИЈАВЕНИ ШТЕТИ	121.947.414	19,9%	127.567.598	20,0%	104,6%	106.417.575	16,4%	119,9%
Резерви за бонуси и попусти	2.653.152		1.878.577		70,8%	2.711.684		69,3%
Резерви за директни и индиректни трошоци	5.071.434		5.190.768		102,4%	2.030.865		255,6%
ОСТАНАТИ РЕЗЕРВИ	7.724.586	1,3%	7.069.345	1,1%	91,5%	4.742.549	0,7%	149,1%
НЕТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ	613.218.591	100,0%	638.033.953	100,0%	104,0%	649.555.189	100,0%	98,2%

V. ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТ

1. РЕЗУЛТАТ ОД РАБОТЕЊЕТО

Во 2013 год., САВА осигурување оствари **позитивен финансиски резултат** од своето работење во износ од **345.468 денари после платениот данок, а 1.222.641 денари добивка пред одданоочување**.

Овој извештаен период го одбележаа неколку позначајни позиции, и тоа на расходната страна не беа планирани две поголеми ставки на вонредни расходи. Тоа е судскиот спор "Таковска" во износ од 18,8 милиони денари и вредносните усогласувања на недвижностите во износ од 8 милиони денари. Од друга страна пак, имавме и приходување на заостанати обврски во износ од 8,8 милиони денари. Земајќи го во предвид успешното работење и подобрената наплата, оваа година је карактеризираме како успешна, со оглед на овие големи вонредни расходи кои не се земени во предвид на почетокот на периодот.

Вкупните приходи од работењето изнесуваат 639,4 милиони денари, што претставува 3,93% зголемени приходи во однос на минатата деловна година, кога приходите беа за 615,3 милиони денари пониски од текованата 2013 година.

Вкупните расходи од работењето во 2013 година изнесуваа 638,2 милиони денари, што е за 3,96% или 24,3 милиони денари пониско од минатата 2012 година.

Причините за остварување на ваквиот деловен резултат се следните:

- **Заработената премија или нето приходите од премија** изнесуваат 571,2 милиони денари и се за 26,7 милиони денари (434.320 евра) повеќе во однос на минатата година, а 59,4 милиони денари (965.751 евра) помалку од планираната премија, со што % на реализација е под планот за 9,42%.
- **Бруто премијата** 2,77% помалку реализирана во однос на минатата година или за 19,3 милиони денари помалку од минатата година, а 54,5 милиони денари помалку од планираните премија, со што планот е помалу реализиран за 7,45%. Најголемо отстапување во однос на минатата 2012 година е поради неполисирање на голем дел од премијата на клиентите ЕВН и ЕЛЕМ во 2013 година во износ од 76,2 милиони денари, а значајните отстапувања во однос на планот се должат покрај на имотните осигурувања, и на отстапување во класата Автоодговорност поради големиот број раскинати штетни договори. Овој тренд кај задолжителните осигурувања е стабилизан уште во текот на 2012 година.
- **Приходите од вложувањата** изнесуваат 30,6 милиони денари и се пониски во однос на минатата деловна година за 10,14% или 3,5 милиони денари. Најзначајна ставка во ова намалување е фактот што во оваа категорија во билансот лани беа вклучени приходи од ликвидацијата на Бро Дил во износ од 9,6 милиони денари како капитална добивка. Доколку ги исклучиме овие приходи, би заклучиле дека приходите од вложувања се всушност зголемени во 2013 година, особено Приходите од камата, и тоа за 7 милиони денари, или за 31,64% повеќе во однос на 2012 година. Ова е резултат на подобрената наплата во текот на 2013 година, а со тоа подобрени приливи и повисоки вложувања. И покрај фактот што во 2013 година

генерално имавме пад на каматните стапки, Друштвото значајно ги зголеми приходите од камата, но изврши и преструктурирање на инвестициското портфолио. Поточно, Сава осигурување во 2013 дополнителните средства ги вложуваше во обврзници кои ни носеа поголем принос, имавме намалување кај депозитите и записите, ги продадовме сите акции (поради што немаме веќе приходи од дивиденди). Со тоа портфолиото е преструктурирано во посигурни инструменти со поголем принос.

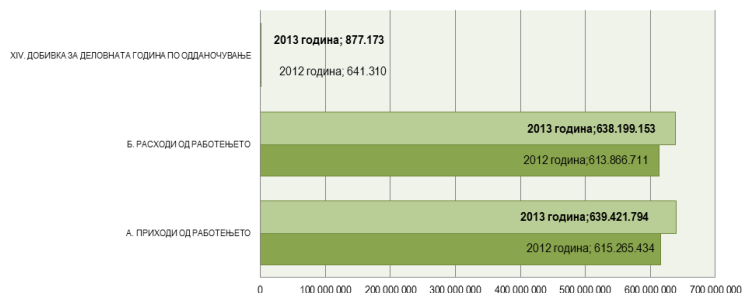
- **Настанатите штети** оваа деловна година изнесуваат 282,4 милиони денари и се приближно на исто ниво во однос на минатата 2012 година (0,16% повисоки во однос на лани) или 450.102 денари повеќе во однос на лани. Во однос на планот за 2013 година настанатите штети се 19,4% под планираните вредности или 67,8 милиони денари помалку реализирани.
- **Бруто ликвидираниите штети** изнесуваат 289,9 милиони денари и се помалку во однос на планот за 41,76% или 207,9 милиони денари. Во однос на минатата година бруто штетите се помалку исплатени за 24,07% или за 91,9 милиони денари. Драстичното отстапување од планираните вредности кај бруто ликвидите штети се должи на планираните ликвидации кај класата на општа одговорност на големите штети на EBH кои се сеуште во резервација, и делумно на доброто искуство со штетите оваа деловна година.
- **Трошоците за бонуси и попусти** оваа деловна година отстапуваат од 2012 година во износ од 5,4 милиони години и тоа повеќе реализирани (71,16% повеќе во однос на 2012). Во однос на планираните, овие трошоци отстапуваат 2,5 милиони денари повеќе реализирани од планирани. Ова се должи на фактот што овие трошоци се зголемени најмногу во делот на бонусите за електростопанските претпријатија, каде исплаќањето на бонусот зависи од техничкиот резултат, кој за разлика од лани е дуплиран.
- **Нето трошоците за спроведување на осигурувањето оваа година се пониски за 8 милиони денари или за 2,95% пониски во однос на лани.**
 - ❖ *Трошоците за провизија* во 2013 година изнесуваат 45,8 милиони денари и се за 28,86% или за 18,6 милион денари пониски во однос на 2012 година, а во однос на планот се повисоки за 19,25% или за 7,4 милиони денари. Причина за високиот износ на исплатена провизија е непланираното затварање на долгот со СЕДА Брокер во 2012 година. Според тоа не би можеле да ги споредиме реално провизиите во 2012 и 2013 година.
- **Трошоците од вложувања** се зголемени за 975.783 денари или за 10,26% во однос на 2012 година. Најголеми отстапувања се јавуваат кај ставката Вредносни усогласувања од причина што е направено вредносно усогласување на недвижностите во вкупен износ од 8.393.136 денари. Со тоа недвижностите се усогласени со објективната вредност на пазарните цени. Драстично зголемување постои и кај негативните курсни разлики, но тоа се должи на поголемите вложувања по основ на обврзници.
- **Вредносното усогласување на побарувањата по основ на премија** (исправките и отписите) бележат значајно позитивни трендови, и од планирани 41 милион денари трошок, реализирани се позитивни 6,6 милиони денари, што претсавува огомна заштеда во овој дел од работењето.

САВА осигурување а.д. Скопје

БУ: Биланс на успех

Опис на позиција	Износ		Пад/пораст (2013/2012)
	Претходна 2012 деловна година	Тековна 2013 деловна година	
1	2	3	4(2/1-100%)
А. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО	615.265.434	639.421.794	3,9%
I. ЗАРАБОТЕНА ПРЕМИЈА (НЕТО ПРИХОДИ ОД ПРЕМИЈА)	544.500.870	571.211.563	4,9%
II. ПРИХОДИ ОД ВЛОЖУВАЊА	34.036.921	30.586.943	-10,1%
III. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ПРИХОДИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	19.601.149	19.055.413	-2,8%
IV. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ	17.126.494	18.567.875	8,4%
Б. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО	613.866.711	638.199.153	4,0%
I. НАСТАНАТИ ШТЕТИ (НЕТО ТРОШОЦИ ЗА ШТЕТИ)	281.992.391	282.442.494	0,2%
II. ПРОМЕНИ ВО ОСТАНАТИТЕ ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ	-222.915	-774.575	247,5%
IV. ТРОШОЦИ ЗА БОНУСИ И ПОПУСТИ, НЕТО ОД РЕОСИГУРУВАЊЕ	7.648.925	13.091.783	71,2%
V. НЕТО ТРОШОЦИ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО	270.095.911	262.134.374	-2,9%
VI. ТРОШОЦИ ОД ВЛОЖУВАЊА	9.510.335	10.486.117	10,3%
VII. ОСТАНАТИ ОСИГУРИТЕЛНО ТЕХНИЧКИ ТРОШОЦИ, НАМАЛЕНИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	37.043.861	37.783.967	2,0%
VIII. ВРЕДНОСНО УСОГЛАСУВАЊЕ НА ПОБАРУВАЊАТА ПО ОСНОВ НА ПРЕМИЈА	-9.788.430	-8.613.755	-12,0%
IX. ОСТАНАТИ РАСХОДИ, ВКУПУВАЈЌИ И ВРЕДНОСНИ УСОГЛАСУВАЊА	17.586.633	41.648.748	136,8%
X. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПРЕД ОДДАНОЧУВАЊЕ	1.398.723	1.222.641	-12,6%
XI. ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПРЕД ОДДАНОЧУВАЊЕ	0	0	
XII. ДАНОК НА ДОБИВКА ОДНОСНО ЗАГУБА	757.413	877.173	15,8%
XIII. ОДЛОЖЕН ДАНОК	0	0	
XIV. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА ПО ОДДАНОЧУВАЊЕ	641.310	345.468	-46,1%

Резултат, приходи и расходи од работењето

VI. ФИНАНСИСКА ПОЛОЖБА

1. АКТИВА И ПАСИВА

САВА осигурување а.д. во 2013 година работи со стабилно портфолио и адекватна структура на капитал.

Вкупните средствата на Друштвото изнесуваат 1.294.966.138 милиони денари (2012 - 1.298.130.377 денари), што е помалку од претходната година за 3,2 милиони денари (0,24%).

Најзначајни ставки во билансот на состојба на Друштвото за 2013 година се:

- **Вложувањата** во износ од 870,2 милиони денари (2012-844,7 милиони денари). Вложувањата се зголемени во однос на минатата деловна година и тоа за 3% или за 25,4 милиони денари, и покрај падот на каматите оваа година. Најголемо влијание врз зголемување на вложувањата имаат подобрената наплата и зголемените прилови, но и реструктурираното портфолио во посигурни и и поприносни финансиски инструменти.
- **Побарувањата** оваа деловна година се намалени (11% или 19,9 милиони денари) и изнесуваат 161,2 милиони денари (2012-181,1 милион денари) главо од подобро работење и подобрена наплата генерално во Друштвото.
- **Бруто техничките резерви** изнесуваат 822,6 милиони денари (2012-800,7 милиони денари) и се зголемени за 21,9 милиони денари (2,7%) во однос на 2012 година као резултат на зголемените резерви за преносни премии.
- **Обврските** на Друштвото се во износ од 227,9 милиони денари (2012-255,3 милиони денари) и се помали во однос на лани за 27,3 милиони денари или за 10,7%. Обврските најмногу се намалени во делот на Обврски од работи за соосигурување и реосигурување, и тоа во вкупен износ од 10,5 милиони денари. Тука би ги споменале обврските сперема Сава Ре. Поточно, во 2013 година отпочнавме со сервисирање на долгот кој се исплати во вкупен износ од 1.439.921 ЕУР.

САВА осигурување а.д. Скопје

БС: Биланс на состојба

Опис на позицијата	Претходна деловна година	Тековна деловна година	Пад/пораств (2013/2012)
1	2	3	4(3/2-100%)
АКТИВА			
А. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (002+003)	23.321.800	17.639.066	-24,4%
Б. ВЛОЖУВАЊА (005+013+021+041)	844.735.343	870.164.153	3,0%
В. ДЕЛ ЗА СООСИГУРУВАЊЕ И РЕОСИГУРУВАЊЕ ВО БРУТО ТЕХНИЧКИТЕ РЕЗЕРВИ (043+044+045+046+047+048+049)	187.505.507	184.581.016	-1,6%
Г. ФИНАНСИСКИ ВЛОЖУВАЊА КАЈ КОИ ОСИГУРЕНИКОТ ГО ПРЕВЗЕМА ИНВЕСТИЦИСКИОТ РИЗИК (ДОГОВОРИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ)	0	0	
Д. ОДЛОЖЕНИ И ТЕКОВНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА (052+053)	10.033.248	9.156.075	-8,7%
Ѓ. ПОБАРУВАЊА (055+059+063+067)	181.103.860	161.245.237	-11,0%
Е. ОСТАНАТИ СРЕДСТВА (069+072+077)	26.179.102	28.156.658	7,6%
Ж. АКТИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАЗГРАНИЧУВАЊА (079+080+081)	25.251.518	24.023.933	-4,9%
З. НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТО РАБОТЕЊЕ	0	0	
С. ВКУПНА АКТИВА (А+Б+В+Г+Д+Ѓ+Е+Ж+З)	1.298.130.377	1.294.966.138	-0,2%
И. ВОН-БИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - АКТИВА	12.804.891	12.327.439	-3,7%
ПАСИВА			

А. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ (086+090+091+095+101-102+103-104)	234.669.722	235.861.022	0,5%
Б. СУБОРДИНИРАНИ ОБВРСКИ	0	0	
В. БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ (107+108+109+110+111+112)	800.724.096	822.614.969	2,7%
Г. БРУТО ТЕХНИЧКИ РЕЗЕРВИ ВО ОДНОС НА ДОГОВОРИ КАЈ КОИ ОСИГУРЕНИКОТ ГО ПРЕВЗЕМА ИНВЕСТИЦИСКИОТ РИЗИК	0	0	
Д. ОСТАНАТИ РЕЗЕРВИ (115+116)	7.294.293	8.300.664	13,8%
Ѓ. ОДЛОЖЕНИ И ТЕКОВНИ ДАНОЧНИ ОБВРСКИ (118+119)	184.893	257.912	39,5%
Е. ОБВРСКИ КОИ ПРОИЗЛЕГУВААТ ОД ДЕПОЗИТИ НА ДРУШТВА ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ КАЈ ЦЕДЕНТИ, ПО ОСНОВ НА ДОГОВОРИ ЗА РЕОСИГУРУВАЊЕ	0	0	
Ж. ОБВРСКИ (122+126+130)	255.257.373	227.931.571	-10,7%
З. ПАСИВНИ ВРЕМЕНСКИ РАГРАНИЧУВАЊА	0	0	
С. НЕТЕКОВНИ ОБВРСКИ ВО ВРСКА СО НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА	0	0	
И. ВКУПНА ПАСИВА А+Б+В+Г+Д+Ѓ+Е+Ж+З+С	1.298.130.377	1.294.966.138	-0,2%
Ј. ВОН-БИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - ПАСИВА	12.804.891	12.327.439	-3,7%

2. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Спрема важечката Законска регулатива (Сл.весник 79/2007) сите осигурителни друштва кои обавуваат неживотни осигурувања требаат до крајот на годината да обезбедат минимален капитал во износ од 3 милиони ЕУР во гарантниот фонд.

Во текот на 2013 година САВА осигурување а.д. изврши упис на поедноставено намалување на основната главнина во Централниот регистар на РМ и во акционерската книга на Друштвото во Централниот депозитар за хартии од вредност АД Скопје. Поедноставеното намалување на основната главнина беше извршено со цел покривање на дел од загубите на Друштвото од минати години во износ од 73,7 милиони денари. По уписот на намалувањето на основната главнина, истата изнесуваше 3.805.361 ЕУР или 234.072.672 денари во денарска противвредност.

КАПИТАЛ	31.12.2011 год.	31.12.2012 год.	31.12.2013 год.	Во мкд	
				Индекс 2013/12	Индекс 2013/11
Основна главнина	336.821.453	307.726.518	234.072.672	76,07%	69,49%
Резерви на капиталот			213.770		
Ревалоризациони резерви	313.673	-44.193	801.572	-1813,80%	255,54%
Нераспоредена добивка	-69.371.602	-73.653.913	427.540	-0,58%	-0,62%
Нераспоредена добивка од тековната година	-156.378.124	641.310	345.468	53,87%	-0,22%
	111.385.400	234.669.722	235.861.022	100,51%	211,75%

VII. ОПИС НА ГЛАВНИТЕ ОПАСНОСТИ И НЕСИГУРНОСТИ СО КОИ СЕ СООЧУВАШЕ ДРУШТВОТО

Во 2013 година на македонскиот осигурителен пазар, кој сеуште спаѓа во категоријата на неразвиени осигурителни пазари, се повеќе се чувствува силна конкуренција и борба на пазарот. Покрај силната конкуренција САВА осигурување успешно се бори на пазарот, остварува напредок и го држи третото место во вкупното осигурување.

Конкуренцијата во наредниот период ќе биде силна, беспопштедна и поагресивна, поради што ќе биде неопходно да се инвестира многу повеќе во развојот, квалитетот и маркетингот.

Главните оперативни опасности во 2014 година се:

- поради состојбите во вкупното стопанство и глобалната економска криза, се зголемуваат проблемите со неликвидноста на економските субјекти и со наплатата на побарувањата. Овие проблеми се рефлектираат и на работењето на САВА осигурување, која исто така се соочува со проблемот со наплата на побарувањата.
- нелојална конкуренција;
- ниска куповна моќ;
- мал финансиски пазар;
- низок степен на ликвидност на стопанските субјекти;
- нерегулираните пазарни односи, затоа што новоформираната Агенцијата за супервизија на осигурувањето, треба да донесе соодветни правилници за регулирање на продажбата и поради

нерегулираните односи при продажбата на А/О полисите се јавува нелојална конкуренција и одобрување на големи неекономски провизии за продажба на полисите;

- тенденцијата на натамошно намалување на премиските стапки за учество на тендерите, кои ја кршат економската логика и рентабилноста на работењето.

VIII. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИКОТ

САВА осигурување ја креира политиката за управување со ризикот согласно прописите за управување со ризикот, според Законот за супервизија на осигурување, водејќи сметка за потребното ниво на обемот на капиталот, маргината на солвентноста, износот на техничките резерви, вредноста на средствата, вложувања и локализацијата на средствата кои ги покриваат техничките резерви.

Органот на управување ги идентификува, мери и проценува ризиците на кои е изложено Друштвото во своето работење, односно управува со истите така што се обезбедува трајно одржување на степенот на изложеност на ризици, без притоа да го загрози капиталот и работењето на Друштвото. Воедно, обезбедува соодветна заштита на интересите на осигурениците, корисниците на осигурувањето, третите оштетени лица и другите доверители на Друштвото, во согласност со Законот, останатите прописи и донесените акти.

Во 2013 година Друштвото пренесе дел од ризиците од обврските што произлегуваат од договорите за осигурување, кои се над износот на максималното покритие во реосигурувањето согласно член 99 од Законот за супервизија на осигурувањето.

Процедурите, инструкциите, постапките и дејствата со кои Друштвото управува со ризикот опфаќаат квалитативен и квантитативен начин на управување со тој ризик.

Управувањето со ризиците е во согласност со прописите, правилата на структурата, добрите деловни обичаи и деловната етика.

Друштвото во своето работење е изложено на следните ризици:

1. Ризик на капиталска адекватност
2. Ризик од осигурување
3. Пазарен ризик
4. Оперативен ризик

Органот на управување и раководните лица преземат мерки за отклонување на наведените ризици и со нив управуваат на следниов начин:

1. Ризик на капиталска адекватност

Потребното ниво на маргината на солвентност на 31.12.2013 година изнесува 107.307.322,00 денари, со што САВА осигурување а.д. Скопје, го исполнува условот од член 75 став 1 од Законот за супервизија на осигурување, односно капиталот на друштвото е поголем од потребното ниво на маргината на солвентност. Суфицитот на капиталот е 110.569.166,00 денари (или 103,0%).

Воедно, друштвото го задоволува условот од член 77 од ЗСО во однос на гарантниот фонд, при што суфицитот на капиталот изнесува 33.342.588,00 денари (или 18,1%).

2. Ризик од осигурување

Друштвото ги елиминира и смалува ризиците на осигурување на тој начин што се прави адекватна процена на ризикот кој се превзема во осигурувањето. Воедно, Друштвото се грижи за адекватно одредување на премијата, како од аспект на висината, така и во однос на структурата.

САВА осигурување адекватно го утврдува и нивото на самопридржајот, при што вишокот на ризик над самопридржајот го пренесува во реосигурување. Друштвото настојува да избере оптимално реосигурување и при тоа многу се води сметка за рејтингот на реосигурувачот.

Исто така, Друштвото адекватно ги утврдува техничките резерви, при што, како и до сега, на овој ризик му се пристапува со големо внимание. Ова се обезбедува со употреба на прилагодени актуарски методи и анализи.

3. Пазарен ризик

При прилагодувањето, спрема барањата на корисниците на услугите од осигурувањето, Друштвото води сметка за нивната адекватност. Воедно, Друштвото се спротиставува на нелојалната конкуренција, во согласност са прописите, кои ја регулираат оваа област.

САВА осигурување а.д. ги превзема сите можни мерки да обезбеди адекватно управување со имотот и обврските. При тоа посебно се води сметка да се обезбеди адекватна заштита од промена на каматните стапки, промена на цената на хартиите од вредност, промена на цената на некретнината и др.

4. Оперативен ризик

Друштвото перманентно ги проверава внатрешните процедури и прописи, со што се отстрануваат и намалуваат можностите за пропусти во работењето. Воедно, се настојува на добра организациска поставеност и систематизација на работните места.

Постојниот информатички систем постојано се надградува и прилагодува спрема потребите на Друштвото.

IX. АКЦИОНЕРСКИ КАПИТАЛ И СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА

На ден 31.12.2013 година акционерскиот капитал на САВА осигурување а.д. изнесува 3.805.905 ЕУР (согласно Законот). Капиталот е разделен на 18.326 акции со номинална вредност од 207,6779 ЕУР.

1. СОПСТВЕНИЧКА СТРУКТУРА

Акционер	Број на акции	Номинална вредност на акциите (еур)	Структура %
Позаваровалница САВА Д.Д. Словенија, Љубљана	16.940	3.518.064	92,40%
Премиум Инвест Доел Увоз-Извоз Скопје	596	123.776	3,30%
Ѓорѓи Трајковски	287	59.604	1,60%
Поштенска Банка Скопје	237	49.220	1,30%
Крсте Таневски	135	28.037	0,70%
Друштво за трговија и услуги ФМГ Гроуп ДООЕЛ Скопје	83	17.237	0,50%
Евроинс Осигурување	24	4.984	0,10%
Југотутун АД Скопје	13	2.700	0,10%
Ѓорѓи Јованов	11	2.284	0,10%
ВКУПНО	18.326	3.805.905	100,0%

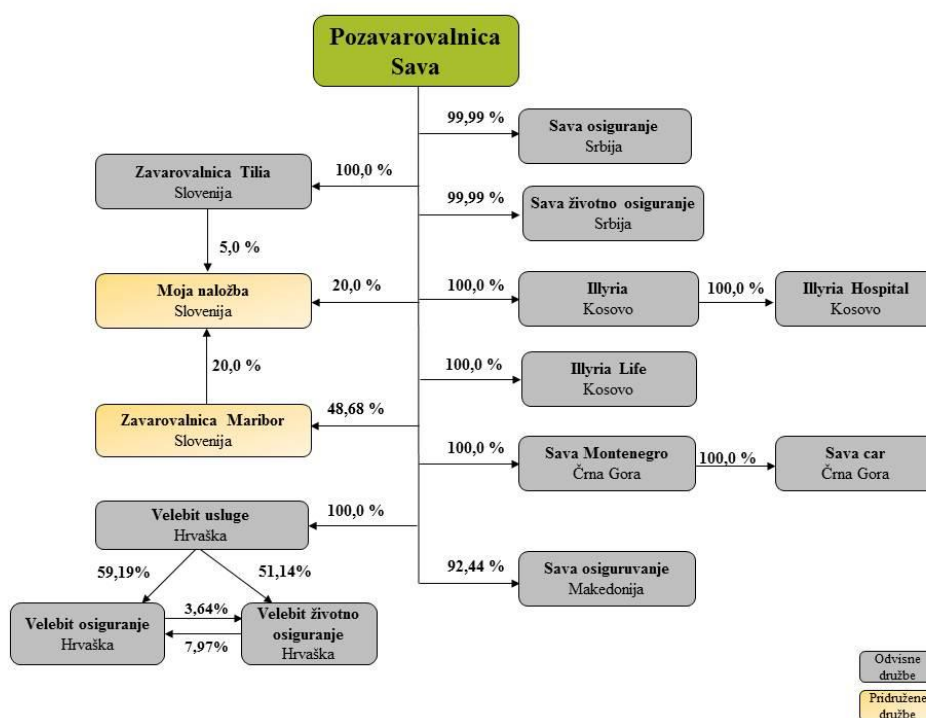
Членовите на Одборот на директори немаат во сопственост акции во акционерскиот капитал на САВА осигурување.

Акционери	Број акции	% во сите издадени акции
Правни лица	17.893	97,6%
Физички лица	433	2,4%
Фондови	-	-
Вкупно:	18.326	100,0%

Денес САВА осигурување е дел од групацијата на Позаваровалница САВА Д.Д. Словенија, Љубљана која е една од најголемите реосигурителни компании во Централна Европа. Првилегијата да се биде дел од ваква групација е многукратна. Покрај сигурноста која ја има клиентот, тука е и многу годишното искуство во осигурителната сфера, но и перспективата за воведување на нови развојни начини на продажба на нашиот осигурителен пазар.

Изминатиот тригодишен период не подсети на комплексноста на управувањето со ризикот, што всушност е задача која што никогаш не е завршена. Исто така, се испостави дека глобализацијата сепак содржи позитивни и негативни импликации за речиси секоја економија и секоја компанија.

Покрај сите кризни ефекти и последици од брзиот напредок, Сава Ре Грпацијата го задржа својот рејтинг B+++, кој беше ажуриран од страна на рејтинг компанијата Standard & Poor's.

X. РАЗВОЈ И ОЧЕКУВАН РАЗВОЈ

1. РАЗВОЈ ВО 2013

За да ја задржиме стекнатата позиција, поставуваме стабилни односи во Друштвото и се прилагодуваме на се поголемите барања на модерниот пазар. Во своето работење перманентно ги пратиме современите европски и светски трендови и воведуваме иновации во согласност со светските стандарди. Во фокусот на нашето работење и понатаму остануваат осигурениците, како и придонесот за развојот на економијата во земјата. Вложувањето во квалитетот, знаењето и вештините се компаративна предност и придобивка за клиентите/осигурениците, акционерите и вработените.

Друштвото во работењето се базира на следните вредности:

- Доверба и интегритет;
- Задоволство на клиентите;
- Грижа за угледот и напредокот на Друштвото;
- Користење на вкупните способности и капацитет, за развој и за остварување на добри резултати во работењето;
- Задоволство и лојалност на вработените;
- Компетентност и одговорност во работењето;
- Транспарентност во работењето;
- Тимско и успешно работење.

2. ОЧЕКУВАН ИДЕН РАЗВОЈ

Во 2014 година, особено ќе се развиваат конкурентските предности на пазарот, ќе се вложува во квалитетот и асортиманот на производите и во продажната мрежа, со цел нашите производи да станат подостапни за осигурениците. Во 2014 голем дел од активностите ќе бидат насочени кон развој на нови осигурителни продукти. Во технологијата на работењето ќе се имплементираат современи деловни методи и ќе се вложува во знаење и вештини на нашите вработени. Така ќе обезбедиме сигурна иднина за своите клиенти, акционери и вработени.

Квалитетот на услугите и потребите на осигурениците секогаш ќе бидат на прво место во работењето на Друштвото, а на нашите клиенти (осигуреници) ќе им се обезбедат најдобри услуги, целокупен сервис во поглед на водење на осигурувањето и ризикот. Тоа е стратегија на нашето Друштво и гаранција за идниот развој.

Во 2014 година се предвидува да се подобри квалитетот на сопствената продажна мрежа и на Друштвото, да се развива Центарот за поддршка на продажната мрежа и да се креира поефикасен директен маркетинг, со цел да се зголеми бројот на нови осигуреници и да се зајакне осигурителниот портфолио.

Очекуваме да го зголемиме осигурителниот портфолио и да се привлечат нови клиенти со директен пристап и анализа на нивните сопствени и диференцирани потреби и со понуда на нови производи и сеопфатен пакет на осигурувања за граѓанството и за малото стопанство. Идејата е да се постигне што поголема сегментација на пазарот и понуда на осигурувања, кои се блиски на потребите на крајните корисници.

Кај тендерската продажба во 2014 година се очекува тренд на опаѓање заради воведување на задолжително завршување на тендерската постапка со електронска аукција (негативно наддавање). Електронската негативна аукција значи дополнително еродирање на и онака екстремно ниската просечна премија потребна за склучување на осигурување преку тендери.

Во 2014 ќе се продолжи со веќе отпочнатите активности со одредени големи правни субјекти за склучување на договори за осигурување.

Во однос на наплатата на премијата се очекува поголема ефикасност во наплатата, што произлегува и од целисходната примена на промените во подзаконската регулатива и извршувањето.

Во смерниците за инвестициона политика на Друштвото за 2014 година не се предвидуваат значајни инвестиции. Насоките се кон благо покачување на вложувањата во правец на следење на покритието на техничките резерви. Воедно оваа година не се очекуваат поголеми вложувања и од причина што главен примат е враќањето на долгот кон Сава Ре.

Организациската структура на Друштвото ќе се обликува динамично, според потребите и развојот. Во следната година ќе се работи и на хармонизацијата на сите делови на Друштвото, бидејќи тоа претставува битен фактор за успешно функционирање и координација на системот.

Со овие промени се очекува да се постигнат подобри резултати, поголема ефикасност, а со тоа и зголемување на задоволството на клиентите.

3.ОДНОСИ СО СТРАНКИТЕ

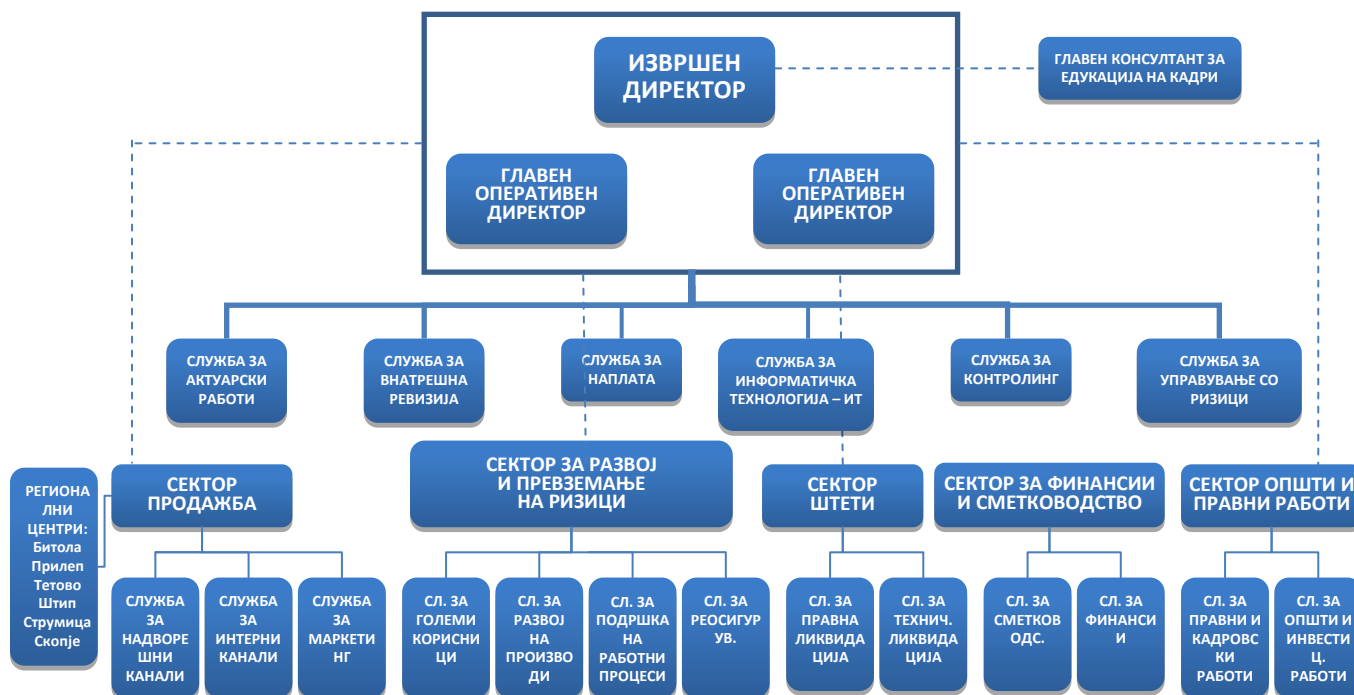
Задоволството на странките треба да биде наша основна вредност. Треба да го оптимизираме квалитетот и лојалноста со странките.

Во односите со странките треба да ја зголемиме осигурителната култура и да го развиваме сегментарниот и индивидуален пристап до странките, да воведеме мултиканална продажба и да го поедноставиме процесот на продажба.

За целосно задоволување на потребите на осигурениците треба да развиваме осигурително-финансиски центри со широка понуда на финансиски услуги.

X.ОСТАНАТИ ПОДАТОЦИ ЗНАЧАЈНИ ЗА РАБОТЕЊЕТО

1.ОРГАНИЗАЦИОНА ШЕМА

2. ПОДРУЖНИЦИ НА ДРУШТВТО

САВА осигурување а.д. Скопје на крајот на 2013 година располага со 38 подружници низ Република Македонија, и тоа со следниве локации:

1. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Три Бисери**, со седиште во Скопје, на ул.Булевар Јане Сандански бр.7 ТЦ-Три Бисери Скопје,
2. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Гостивар**, со седиште во Гостивар, на ул.Браќа Ѓиноски бр.185 Гостивар,
3. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Гостивар 1**, со седиште во Гостивар, на ул.Борис Кидрич бб Гостивар,
4. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Дирекција Скопје**, со седиште во Скопје, на ул.Загребска бр.28-А Скопје,
5. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Стара телевизија**, со седиште во Скопје, на ул.Никола Парапунов бб Скопје,
6. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Ресен**, со седиште во Ресен, на ул.29-ти Ноември бр.30/ГТЦ Ресен,
7. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Винаца**, со седиште во Винаца, на ул.Никола Карев бб Винаца,
8. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Битола 1**, со седиште во Битола, на ул.Климент Охридски ББ/Пелагонка-2 Битола,
9. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Берово**, со седиште во Берово, на ул.23-ти Август бб Берово,
10. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Велес**, со седиште во Велес, на ул.Владимир Назор бр.2 Велес,
11. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Струмица 2**, со седиште во Струмица, на ул.Климент Охридски бб Струмица,
12. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Тетово**, со седиште во Тетово, на ул.Јане Сандански бр.101 Тетово,
13. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Свети Николе**, со седиште во Свети Николе, на ул.Кумановска бр.66 Св.Николе,
14. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Пробиштип**, со седиште во Пробиштип, на ул.Миро Барага бр.1 Пробиштип,
15. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Струмица 1**, со седиште во Струмица, на ул.Ленинова бр.96 Струмица,
16. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Куманово**, со седиште во Куманово, на ул.Ленинова бр.2 лок.4 Куманово,
17. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Делчево**, со седиште во Делчево, на ул.Булевар Македонија бб Делчево,
18. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Кратово**, со седиште во Кратово, на ул.Гоце Делчев бб Кратово,
19. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Гевгелија**, со седиште во Гевгелија, на ул.Маршал Тито бр.55 Гевгелија,
20. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Прилеп**, со седиште во Прилеп, на ул.11-ти Октомври бр.80 Прилеп,

21. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Струмица**, со седиште во Струмица, на ул.24-ти Октомври бр.46 Струмица,
22. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Охрид**, со седиште во Охрид, на ул.Димитар Влахов бр.1 Охрид,
23. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Грација**, со седиште во Скопје, на ул.Максим Горки бр.10 Скопје,
24. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Штип**, со седиште во Штип, на ул.Кеј Маршал Тито бб Штип,
25. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Радовиш**, со седиште во Радовиш, на ул.Булевар Александар Македонски бб Радовиш,
26. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Кафасан**, со седиште во Струга, на Граничен премин Кафасан, Струга,
27. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Струга**, со седиште во Струга, на ул.ЈНА бр.26А, Струга,
28. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Тетово 1**, со седиште во Тетово, на ул.29-ти Ноември бр.108, Тетово,
29. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Охрид 1**, со седиште во Охрид, на ул.Лазо Трпоски б.б., Охрид,
30. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Демир Хисар**, со седиште во Демир Хисар, на ул.Битолска бр.27А., Демир Хисар,
31. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Кавадарци**, со седиште во Кавадарци на ул.Пано Мударов бр.2, Кавадарци,
32. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Автокоманда**, со седиште во Скопје на ул.16-та Македонска бригада бр.22 Скопје и
33. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Крива Паланка**, со седиште во Крива Паланка на ул.Св.Јоаким Осоговски бр.1, Крива Паланка.
34. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Карпош**, со седиште во Скопје на ул.Партизански одреди бр.62-2/13, Скопје.
35. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Драчево Скопје**, со седиште во Скопје на ул.Ужичка република бр.15А, Скопје.
36. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Тетово 2**, со седиште во Тетово на ул.Л.Б.Пиш бр.1, Тетово.
37. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Крива Паланка 2**, со седиште во Крива Паланка на ул.Борис Трајковски бр.4А, Крива Паланка и
38. САВА осигурување а.д. Скопје - **Подружница Ченто**, со седиште во Скопје на ул.Јужноморавски бригади бр.1, Скопје.

3. ПОДАТОЦИ ЗА ДЕЛОВНАТА МРЕЖА

САВА осигурување во секторот продажба располага со добро развиена мрежа на агенти во Скопје и во 38 подружници во градовите низ Републиката. Патот на постигнатите резултати беше тежок, но се работеше за млада и амбициозна екипа која имаше доверба во себе и во одговорните кои беа со нив.

Агентската мрежа во Скопје, продажбата ја почна ставајќи акцент на физички лица и на мали и средни претпријатија, и тоа: осигурување на имот, возила, незгода и осигурување на имотот на вработените. Изградени се добри односи со осигурениците и во наредниот период не се очекуваат проблеми од аспект на продажбата, обнова на полиси и ширење на продажбата. Во подружниците низ Републиката продажбата е акцентирана на продажба на полиси од Авто-одговорност, релативно добра продажба на осигурување од незгода и мала продажба на имотно осигурување.

Продажната мрежа, односно продажбата на осигурување се врши во Секторот за продажба во Скопје и во подружниците во поголемите градови низ Републиката и продажните места - шалтери во помалите градови, и тоа со:

- 42 редовно вработени агенти;
- 40 надворешни агенти;
- 20 брокерски друштва;
- 3 деловни банки;
- 26 туристички агенции
- 1 увозник на возила;
- 1 агенција за посредување во осигурување;
- и останати канали на продажба.

Агентите продолжија со добрата практика - еден вработен со еден клиент и можност за пружање целосна услуга од сите видови на осигурување. На вработените во секторот за продажба овозможено им е целосно да се фокусираат на продажбата и на работата со клиентите. Нивните резултати програмски се евидентираат и врз основа на резултатите стимулативно се наградуваат.

Од овој начин на продажба има забележливи резултати и голем број на предности меѓу кои: унифицирано работење во сите центри на продажба - подружници, зголемен квалитет на услугата, брзо, квалитетно и навремено изготвување на понудите и пресметките по електронски пат, ефикасна контрола на изготвените полиси, зголемена контрола во наплатата на полисираната премија и пред се остварени добри односи со клиентите. Воспоставената деловна соработка е доста успешна и резултира со зголемен број на договори и полиси.

4. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ И ВРАБОТЕНИ

4.1. Вработени

На 31.12.2013 година вкупниот број на вработени лица изнесува 126, што претставува за 2 вработени лица повеќе во однос на претходната година, а 2 вработени помалку во однос на планот за 2013 година.

Број на вработени на последниот ден од годината

СЕКТОРИ	31.12.2012	Структура 2012 во %	31.12.2013	Структура 2013 во %	ПЛАН 31.12.2013	Структура П2013 во %	Индекс 2013/2012	Индекс 2013/ПЛАН2013
Кабинет на Извршен директор	3	2,42%	4	3,17%	3	2,34%	133,33%	133,33%
Развој и превземање на ризици	12	9,68%	9	7,14%	9	7,03%	75,00%	100,00%
Штети - ликвидација и проценка	13	10,48%	12	9,52%	13	10,16%	92,31%	92,31%
Продажба менаџмент, Администрација, ПР	27	21,77%	34	26,98%	34	26,56%	125,93%	100,00%
Финансии и сметководство, Контролинг	12	9,68%	13	10,32%	13	10,16%	108,33%	100,00%
Продажба/ агентска продажба	48	38,71%	44	34,92%	47	36,72%	91,67%	93,62%
Општи и правни работи и информатичка технологија	7	5,65%	8	6,35%	7	5,47%	114,29%	114,29%
Внатрешна ревизија и Актуар	2	1,61%	2	1,59%	2	1,56%	100,00%	100,00%
ВКУПНО	124	100,00%	126	100,00%	128	100,00%	101,61%	98,44%

Во 2013 година Друштвото се соочи со флукуација на вработените. Работата во Друштвото ја напуштија 9 вработени лица, а 13 нови се вработени во текот на годината.

Образовна структура на вработените на последниот ден од годината

СЕКТОРИ (31.12.2013)	Универзитетско/високо образование	Вишо стручно образование	Средно образование	ВКУПНО
Кабинет на Извршен директор	4	0	0	4
Развој и превземање на ризици	5	0	4	9
Штети - ликвидација и проценка	12	0	0	12
Продажба	44	5	29	78
Финансии, сметководство и ревизија	10	0	3	13
Општи и правни работи	4	0	2	6
ИТ	2	0	0	2
Актуар	1	0	0	1
Ревизија	1	0	0	1
ВКУПНО	83	5	38	126

Просечната старост на сите вработени на крајот на 2013 година изнесува 38,8 години. Просечен работен стаж кај вработените изнесува 12 години.

Вкупната бруто плата на вработените во 2013 година изнесувала 95.397.027,00 денари.

4.2. Образование

Знаењето и способноста на вработените се клучни фактори за остварување на целите и квалитетот на осигурителното работење на Друштвото. Развојот и растежот на Друштвото се очекува преку знаењето и образованите кадри.

Континуирано се води грижа за стручно профилирање на вработените и за нивната мотивација, усовршувањето и воведување на нови технологии на работење.

Вработените во САВА осигурување се основа за успешно работење. Политиката на нови вработувања и образовани и квалитетни кадри е во тесна корелација со зголемениот обем на активности и новиот концепт на работење. Главна цел на Друштвото е мотивирање, усовршување и оптимално искористување на потенцијалот на вработените.

За вработените континуирано се обезбедува обука и развој согласно потребите, деловните трендови и технологии. Во 2013 година вработените од секторите за: осигурување и реосигурување, проценка на штети, продажба и финансиски операции, во повеќе наврати беа обучувани преку работилници, средби и стручни советувања, како и

вработените од останатите сектори и служби беа континуирано упатувани на стручни обуки и советувања. Работилниците и советувањата беа организирани од словенската компанија СAVA РЕ, како и од други стручни организации и институции во државата и во странство.

САВА осигурување е компанија која се потпира врз тимското работење, соработка и резултати.

5. ПОДАТОЦИ ЗА ЧЛЕНОВИТЕ НА ОДБОР НА ДИРЕКТОРИ

Одборот на директори го сочинуваат 5 членови во следниот состав:

1. ПЕТЕР СКВАРЧА, М-р за европски интеграции (дипломиран политиколог), извршен член;
2. РОК МОЉК, М-р по економски науки, претседател и неизвршен член;
3. ПОЛОНА ПИРШ ЗУПАНЧИЧ, М-р по економски науки, неизвршен член;
4. ЈАНЕЗ ЈЕЛНИКАР, М-р по фармација, неизвршен-независен член;
5. МИЛАН ВИРШЕК, дипломиран правник, неизвршен член

6. РАКОВОДЕН ОРГАН

Петер Скварча - Извршен директор,

Русе Дракуловски - Главен оперативен директор и

Ило Ристовски – Главен оперативен директор

- Сектор за развој на продукти и превземање на ризици;
- Сектор за продажба, Стојан Манушев, директор;
- Сектор за штети (проценка и ликвидација), Мелита Гугуловска, директор;
- Сектор за финансии и сметководство, Јордан Ралуповски, директор;
- Сектор за општи и правни работи, Искра Костова, директор;
- Самостојна служба за внатрешна контрола, Наташа Џидрова, внатрешен ревизор;
- Самостојна служба за контролинг, Билјана Аргир;
- Самостојна служба за наплата, Јасмина Џартова;
- Самостојна служба за актуарски работи, Владимир Стојаноски;
- Самостојна служба за ИТ.

7. ОВЛАСТЕН РЕВИЗОР

Врз основа на член 36 од Статутот на САВА осигурување, а.д. од Скопје, Собранието на акционери на седница, одржана на 14.08.2013 година донесе одлука **Ернст и Јанг Овластени Ревизори ДОО** да биде Друштво за ревизија на Годишната сметка и финансиските извештаи за 2013 година на САВА осигурување а.д. Скопје. Врз основа на Одлуката Друштвото побара согласност од АСО за Друштвото за ревизија Ернст и Јанг Овластени Ревизори ДОО Скопје да врши ревизија на финансиските извештаи на Друштвото. ([Согласност од АСО за определување на Друштво за ревизија за 2013 година](#)).

8. ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА

Информатичката технологија е клучен фактор за зголемување на перформансите и за современо работење и подобрување на ефектите во работењето.

САВА Осигурување постојано ги следи и имплементира новините во информатичката технологија. Сите нови софтверски и хардверски иновации тековно се имплементирани во постоечката структура.

Во текот на 2013 година се доопремија сите постоечки локации со нова ИТ и телекомуникациска опрема.

СОФТВЕР:

- ❖ Имплементирано е ново софтверско решение за пресметка на плата,
- ❖ Извршена е преработка на стариот софтвер од Oracle на SQL (бази) и стартувана е нова WEB апликација ,
- ❖ Лиценца Kaspersky за заштита на серверите
- ❖ Продолжување и проширување на договорот со Microsoft
- ❖ Извешени се контроли за безбедноста на системот

ХАРДВЕР:

- ❖ Набавена е нова ИТ опрема за доопремување на сите постоечки канцеларии и отварање нови локации.
 - Персонални сметачи

- Печатачи
 - Мултифункционални уреди
 - Преносни работни станици
- ❖ Надоградени се старите системи (работни станици) и реинсталирани се со нови оперативни системи Win 7 Pro.
- ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ:
- ❖ Тековно се извршуваат промени на постоечките договори за фиксната телефонија и интернетот (склучени се нови, со нови услови за намалување на трошоците).

XI.ЗНАЧАЈНИ СЛУЧУВАЊА КОИ НАСТАНАЛЕ ПО ЗАВРШУВАЊЕ НА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА

По однос на тендерите за клиентите кои се наследници на бившото електростопанско претпријатие може да се констатира следното:

-Со ЕВН МАКЕДОНИЈА е продолжен договорот за осигурување за 2014 со опција за продолжување 2015 на база на соосигурување со УНИКА и процент на наше учество во ризик од 20%.

-Со АД ЕЛЕМ е склучен договор за 2014, 2015 и 2016 година, за осигурување од автомобилска одговорност.

-ТЕЦ Неготино со кој беше склучен договор во 2011 година, во 2014 продолжува издавањето на полисите кои важат до 14.06.2014 според договорените услови од тендерот од 2011 година.

XII.ИЗВЕШТАЈ ЗА ОДНОСОТ СО НАДРЕДЕНОТО ДРУШТВО

Pozavarovalnica Sava врши реосигурување на поголемиот дел од ризиците на САВА осигурување кои се над максималното покритие од: пожар, останати имотни осигурувања, земјотрес, карго, зелена карта, одговорност на сите моторни возила и одговорност од дејност.

Во 2014 година со Pozavarovalnica Sava склучени се повеќе договори за реосигурување и тоа: Property and Technical branches/ Surplus Treaty, Property & Engineering Risk /XL Treaty, Risk of Earthquake /Quota Share Treaty, Transmission and Distribution Lines /Facultativa Excess of loss, Green Card /XL, Domestic MTPL/ XL, Cargo/Facultativa and General Third Party liability/ Facultativa.

Изготвил

Билјана Аргир,

Главен оперативн директори

Русе Дракуловски,

Ило Ристовски,

Извршен директор

Петер Скварча, с.р.
